

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน
ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

เดือนเพ็ญ สุขสมาน

6:52 PM 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ตุลาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ ๒๙๕๙๙๕

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน
ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เดือนเพ็ญ สุขสมาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ตุลาคม 2549

เดือนเพ็ญ สุขสมาน. (2549). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัด
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์, รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย
ด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อ
ห้องเรียน และเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณ กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการ
เรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูประจำชั้นในโรงเรียนกลุ่มเขต
เจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียนและแบบสอบถามเกี่ยวกับ
การสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ
สหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Blockwise
selection ด้วยวิธี Enter

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน
ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณมีความสัมพันธ์
ทางบวกกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ส่วนประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการ
เรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ใน
การทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน
ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณ

มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .512

2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่เจตคติต่อวิชาชีพครู ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนสูงสุด มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .309 รองลงมาคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .256

A STUDY OF FACTORS AFFECTING TEACHERS' CREATION ON POSITIVE LEARNING
ENVIRONMENT IN THE CLASSROOMS AT THE CHAOPRAYA SCHOOL CLUSTER
UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

AN ABSTRACT

BY

DUANPEN SOOKSAMARN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

October 2006

Duanpen Sooksamarn. (2006). *A study of factors affecting teachers' creation on positive learning environment in the classrooms at the Chaopraya School Cluster under the jurisdiction of Bangkok metropolitan administration*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr.Ong-Art Naiyapatana, Assoc.Prof.Nipa Sripairot.

The purpose of this research was to study the relation between (1) teachers' factors, which included gender, education, working experiences, attitude, and number of students per a classroom, (2) administrator and school factors, which included academic leadership, school culture, and budget and (3) teachers' creation on positive learning environment in the classrooms and the beta weight of all variables. The sample consisted of 320 teachers at the Chaopraya School Cluster under the jurisdiction of Bangkok metropolitan administration that was randomly selected with stratified sampling. The research instruments were four questionnaires of (1) teachers' attitude, (2) academic leadership of the administrators, (3) school culture, and (4) teachers' creation on positive learning environment in the classrooms. The data were analyzed by using multiple correlation and regression with Blockwise enter selection of each factor.

The findings were presented as follows:

1. Teachers' attitude, one of teachers' factor variables, and administrator and school factors, which included academic leadership, school culture, and budget were positively correlated with teachers' creation on positive learning environment in the classrooms with the statistically significant level of .01. Teachers' working experiences were negatively correlated with teachers' creation on positive learning environment in the classrooms with the statistically significant level of .05. For the teacher factors, which included gender, education, working experiences, number of students per a classroom and teachers' attitude, as well as administrator and school factors, which included academic leadership of the administrator, school culture, and budget, were correlated

with teachers' creation on positive learning environment in the classrooms with the statistically significant level of .01. The multiple correlations of these factor variables was .512.

2 The teachers' attitude and academic leadership of the administrators positively affected the teachers' creation on positive learning environment in the classrooms with the statistically significant level of .01 in which the factors of teachers' attitude most affected teachers' creation on positive learning environment in the classrooms with its Bata weight of .309 and less mostly was academic leadership of administrators with its Bata weight of .256.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน
ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ของ

เดือนเพ็ญ สุขสมาน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 13 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2549

.....ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

.....กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตังคะพิภพ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ชุตี วงศ์รัตนะ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ทั้ง 4 ท่าน ที่ได้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รองอาจ นัยพัฒน์ เป็นประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อคิดเตือนใจแก่ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม กรุณาให้ข้อเสนอแนะและให้ข้อคิดในการนำผลงานวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งผู้วิจัยได้รับประสบการณ์และตระหนักถึงคุณค่าของการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาได้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงเครื่องมือ และขอขอบพระคุณสถานศึกษาทุกแห่งที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัย ในการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำงาน ซึ่งหวังว่าผู้วิจัยจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ขอขอบพระคุณ พ่อวิชา แม่ระหงษ์ สุขสมาน คุณยาย ญาติ พี่ น้อง หลานและเพื่อนๆ ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอโน้มมอบแต่บุรพคณาจารย์ทุกท่านและบิดามารดาอันเป็นที่รักยิ่ง

เดือนเพ็ญ สุขสมาน

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
	สมมติฐานการวิจัย.....	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	บรรยากาศการเรียนรู้.....	13
	ความหมายของบรรยากาศการเรียนรู้.....	13
	ความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้.....	14
	องค์ประกอบของบรรยากาศการเรียนรู้.....	22
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้.....	37
	ความหมายของเจตคติ.....	41
	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ.....	43
	วัฒนธรรมโรงเรียน.....	45
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	48
	งานวิจัยในประเทศ.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	53
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
5	สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	86
	สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการวิจัย.....	86
	สรุปผลการวิจัย.....	88
	อภิปรายผล.....	89
	ข้อเสนอแนะ.....	91
	บรรณานุกรม.....	93
	ภาคผนวก.....	102
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	128

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	มติการจัดการห้องเรียนทางบก.....	21
2	จำนวนครู ในกลุ่มเขตเจ้าพระยา จำแนกตามเพศและขนาดของโรงเรียน.....	54
3	จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศและขนาดโรงเรียน.....	56
4	ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและการสรรค์สร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ทางบกในห้องเรียน.....	77
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอน ตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรแต่ละด้านกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบก ในห้องเรียน.....	78
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านครูผู้สอนกับการสรรค์สร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ทางบกในห้องเรียน.....	80
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านครูผู้สอนและตัวแปร ด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบก ในห้องเรียน.....	80
8	ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอนที่มีต่อการสรรค์สร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ทางบกในห้องเรียน.....	81
9	ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนที่มีต่อ การสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบกในห้องเรียน.....	82

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 คุณลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียนทางบวก.....	36
3 การจัดโต๊ะแบบธรรมดา.....	40
4 การจัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่มย่อย.....	40
5 ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	58
6 แผนที่กลุ่มเจ้าพระยา.....	126

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) เร่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ โดยกำหนดให้มีระบบการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับการเสริมสร้างพัฒนาปัญญาได้อย่างสมดุล เต็มตามศักยภาพ และเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการปฏิรูปกระบวนการผลิตและพัฒนาครู การปรับหลักสูตรให้มีคุณภาพ มาตรฐาน ทันสมัย และสอดคล้องตามความต้องการและสภาพของท้องถิ่น พร้อมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ซึ่งในส่วนของการพัฒนาครูและการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ซึ่งการที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้นั้น เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ส่วนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 4 กล่าวไว้ว่า "ครู" หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 (5) กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้

ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาเพื่อรับการประเมินจากภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา : สมศ.) จึงกำหนดให้ด้านครูผู้สอน มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพครูในด้านความสามารถ ความถนัด

ความสนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน ส่วนผู้เรียนมีระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้เรียนเป็นผู้ช่วยครู เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย รวมทั้งบทความเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ พบว่า มีการตื่นตัวมากขึ้นในการปรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ส่งผลต่อผู้เรียน แต่ยังไม่เป็นไปตามความมุ่งหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทั้งนี้เนื่องจากระบบการศึกษาไม่สามารถปฏิบัติให้เห็นผลในระยะสั้น ต้องอาศัยเวลาในการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนา ซึ่งในบางส่วนต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจให้ตรงกันในระดับผู้ปฏิบัติ เช่น คำว่าการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered Learning) นอกจากนี้ยังพบว่าอุปสรรคสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล เช่น งบประมาณ ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอน การสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น ดังนั้น ถ้าหากท่านเป็นครูผู้สอนในยุคปัจจุบัน ท่านจะทำอะไรให้การจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นไปตามที่คาดหวัง โดยมีเหตุขัดข้องหลายประการดังกล่าว ซึ่งชาญชัย อาจิสมาจาร (2544 : 42 – 53) กล่าวว่า การจัดให้บรรยากาศในชั้นเรียนสมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในทางบวกจะเป็นสถานที่พิเศษ สามารถก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่น่าทึ่ง และครูมืออาชีพทราบว่ามีอะไรจะประสบความสำเร็จเท่าความสำเร็จ (Nothing succeeds like success) การสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่งของครูผู้สอน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า ท่ามกลางความขาดแคลน หรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด และปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความสามารถในการสรรค์สร้างงานนั้น ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยถือหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด (Child-Centered Learning) และคำนึงถึงธรรมชาติ ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนพัฒนาการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และเมื่อครูปรับกระบวนการทัศน์และยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้โดยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกให้เกิดขึ้นในห้องเรียน จะส่งผลให้สามารถพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้านทั้งทางกาย ทางจิตใจหรืออารมณ์ ทางสังคมและทางสติปัญญา

ด้วยความสำคัญของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอน ดังมีความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณ กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณ ที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าปัจจัยด้านใดบ้าง ที่สัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอน และปัจจัยใดส่งผลต่อความสามารถของครูผู้สอนในการสรรค์สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาสรุปได้ 3 ประการ คือ

1. ครูผู้สอน สามารถนำผลการวิจัยไปพิจารณาว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนนั้น จะทำให้ปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างไร จึงจะทำให้เป็นผู้ที่สามารถสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ให้เกิดขึ้นได้ และประเมินตนเองได้ว่า เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกได้มากน้อยเพียงใด

2. ผู้บริหารสถานศึกษา นำไปเป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และเอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูได้สรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกได้มากขึ้น

3. นักการศึกษาและหน่วยงานด้านการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปขยายผลและปรับปรุงเพิ่มเติมให้ครอบคลุมในส่วนของแหล่งข้อมูลและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษาอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบข่ายหัวข้อในการจัดอบรมสัมมนาครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ด้านการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตเจ้าพระยา ประกอบด้วย เขตคลองเตย เขตยานนาวา เขตบางนา เขตพระโขนงและเขตบางคอแหลม มีโรงเรียนจำนวน 28 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ 16 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 839 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตเจ้าพระยา จำนวน 14 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 5 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 320 คน โดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

1.1 ตัวแปรระดับครูผู้สอน ประกอบด้วย

1.1.1 เพศ

1.1.2 วุฒิการศึกษา

1.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

1.1.4 จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน

1.1.5 เจตคติต่อวิชาชีพครู

1.2 ตัวแปรระดับผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย

1.2.1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

1.2.2 วัฒนธรรมโรงเรียน

1.2.3 งบประมาณ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก ในห้องเรียนของครูผู้สอน กลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.ครูผู้สอน หมายถึง ครูสายการสอนที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอนแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและระดับสูงกว่าปริญญาตรี

3.ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง ครูผู้สอน นับตั้งแต่วันที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูจนถึงปัจจุบัน โดยระบุจำนวนปี และเดือน

4.เจตคติต่อวิชาชีพครู หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อวิชาชีพครู อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ส่งผลให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งทางบวก และทางลบ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพครูของจุฑามาศ มุสิกเกิด (2548 :164) และแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครูของเบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ (2543 : 100 - 102)

5.ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารงานในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการ ในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

6.ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (Instructional Leadership)หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพมาใช้บริหารงานวิชาการของโรงเรียนและเป็นผู้ที่สามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนที่นำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาวิชาการและส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของพิมพ์อร สดเยี่ยม (2547 : 368 - 369) มาพัฒนาปรับปรุง ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสาขาวิชา ในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ. โดยพัฒนามาจากแบบวัดพฤติกรรมผู้นำทาง

วิชาการของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger.1984) และแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนของจันทร์ พักตร์เพียงจันทร์ (2547 : 161-162) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี

7.วัฒนธรรมโรงเรียน (School Culture) หมายถึง แบบแผนหรือค่านิยมในการปฏิบัติที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรและนักเรียน ได้ร่วมกันสร้างขึ้น มีความเข้าใจในทางเดียวกัน กลายเป็นกฎระเบียบในการปฏิบัติและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของทุกคนในโรงเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของ สุพรรณณี สมานญาติ (2539 : 316 - 321) มาพัฒนาปรับปรุง

8.งบประมาณ หมายถึง เงินงบประมาณที่ได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาลและเงินจัดสรรจากกรุงเทพมหานคร เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ค่าสื่อการเรียนการสอน ค่าอุปกรณ์การสอน ค่าปรับปรุงห้องเรียน และค่าวัสดุ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เป็นต้น

9.ขนาดโรงเรียน หมายถึง การจำแนกโรงเรียนตามจำนวนนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครโดยสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จากรายงานสถิติการศึกษา (2548 : 7) กำหนดไว้ ดังนี้

9.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 1-400 คน

9.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 401-800 คน

9.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน มากกว่า 800 คนขึ้นไป

10.การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการรับรู้ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการรอบด้านของชีวิต มีองค์ประกอบ ปัจจัยและกระบวนการที่หลากหลาย โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่ได้รับรู้ใหม่เกิดเป็นองค์ความรู้ โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงและประเมินจากการรับรู้

11.บรรยากาศการเรียนรู้ (Learning Environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้หรือการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านจิตภาพและด้านสังคม ด้านกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมด้านวัตถุ เช่น ห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ สีนั่งห้องและเพดาน เป็นต้น ด้านจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรังทั้งทางบวกและทางลบ เช่น สีพื้นที่ว่าง สภาพห้องเรียน บุคลิกภาพของครูผู้สอน เทคนิคการสอนของครู เป็นต้น และ ด้านสังคม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

12.บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก (Positive Learning Environment) หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ประกอบด้วย

12.1 ด้านกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมด้านวัตถุ เช่น ขนาดห้องเรียน ต้องมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ต้องมีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของเด็ก สีผนังห้องและเพดาน เป็นสีอ่อนให้ความสดชื่น แจ่มใส ตู้และชั้นวาง มีขนาดพอเหมาะและมีจำนวนเพียงพอที่จะเก็บเอกสารจำเป็น แสงสว่าง ต้องพอเหมาะ ไม่สว่างจ้าเกินไปหรือน้อยเกินไป ห้องเรียนต้องอยู่ในตำแหน่งที่มีอากาศถ่ายเทดี แต่ถ้าอยู่ในตำแหน่งที่อับลมต้องมีพัดลมระบายอากาศ เป็นต้น

12.2 ด้านจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวก ได้แก่ สี พื้น ที่ว่าง สภาพห้องเรียน บุคลิกภาพของครูผู้สอน เทคนิคการสอนของครู เป็นต้น ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวก จะส่งผลให้ผู้เรียนมีจิตใจที่พร้อมต่อการเรียนรู้

12.3 ด้านสังคม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นบรรยากาศของการยอมรับ ครูเอาใจใส่นักเรียน นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟังครู และให้ความร่วมมือกันและกัน

13. การสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน หมายถึง ความสามารถของครูผู้สอนที่เป็นครูประจำชั้น ในการจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนรักและสนใจที่จะเรียน กระตุ้นหรือส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ โดยที่ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมกันส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการให้การเสริมแรงทางบวกและการเอาใจใส่ต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

14.กลุ่มเขต หมายถึง การจัดกลุ่มเขตที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันและมีศักยภาพในการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็น 12 กลุ่มเขต ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มลุมพินี กลุ่มวิภาวดี กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มบูรพา กลุ่มสุวินทวงศ์ กลุ่มกรุงธนบุรี กลุ่มพระนครเหนือ กลุ่มตากสิน กลุ่มมหาสวัสดิ์และกลุ่มสนามชัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า บรรยายภาศการ เรียนรู้ในห้องเรียนมีองค์ประกอบหลักสำคัญ 3 ประการ (ทวีศิลป์ สารแสน, 2543 : 19-25) คือ

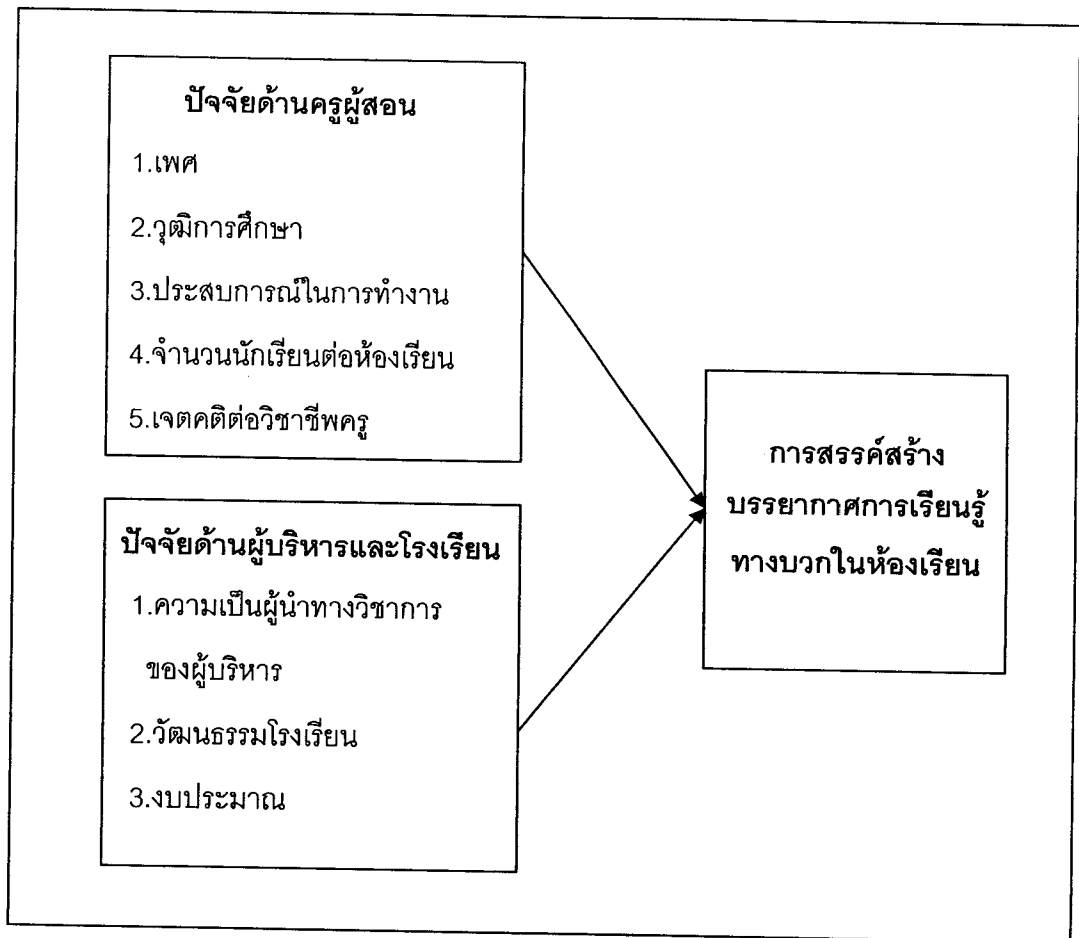
1.องค์ประกอบด้านกายภาพ (Physical Environment) ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบการ สอนวิชาศิลปศึกษาแก่นักเรียนชั้นม.1 ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมจากการเรียนที่แตกต่างกัน ของฉลอง จันทมาลา (2530) โดยกลุ่มทดลอง เรียนภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมที่ติดภาพวาด แผนภูมิ ภาพเขียน หุ่นจำลอง ป้ายนิเทศและมุมศิลปศึกษาขึ้นในห้องเรียน สำหรับกลุ่มควบคุม จัดการเรียนการสอนตามปกติ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติตลอดจนเจตคติต่อวิชาศิลปศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2.องค์ประกอบด้านจิตภาพ (Psychology Environment) ลอเรนซ์(Lawrenz,1976 : 315) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า บรรยายภาศในชั้นเรียนเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยา ประกอบด้วยพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน กับนักเรียนบรรยายภาศของห้องเรียน ย่อมมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจหรืออารมณ์ ของผู้เรียน ถ้าจัด สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนได้ดี ย่อมทำให้นักเรียนมีสภาพจิตใจดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉงและเกิดความพึงพอใจในการเรียน

3.องค์ประกอบด้านสังคม (Social Environment) ประพนอม ทวีกาญจน์ (2526)ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเดิม สภาพแวดล้อมที่บ้าน บรรยายภาศในชั้นเรียน คุณภาพ การสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 พบว่า บรรยายภาศในชั้นเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงความคิดเห็น และคอยสนับสนุนเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ความ พึงพอใจ จะเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนและมีโอกาสเรียนสำเร็จมากขึ้น

นอกจากนี้ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อ่างบวกใน ห้องเรียนนั้นส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้ที่มีส่วนทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้คือ ครูผู้สอน ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว จะมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยมีปัจจัยที่ เกี่ยวข้องหลายประการ ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัย ด้านผู้บริหารและโรงเรียนที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อ่างบวกในห้องเรียนของ ครูผู้สอน ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมห้องเรียน และปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองเชียงใหม่

ของวีณา วโรตมะวิชญ (2543) พบว่า ครูที่รับผิดชอบในการเรียนการสอนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนมานาน ผ่านกระบวนการอบรม มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนของตน ใช้อุปกรณ์การสอน และมีการถามคำถาม การให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นภาพของสภาพแวดล้อมที่น่าพอใจ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ดี ส่วนปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนนั้น พบปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ที่มีผลมาจากครูผ่านการอบรมและเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา และกรมการฝึกหัดครูร่วมกับประเทศสมาชิกสมาคม IEA (International Association for the Evaluation of Education Achievement) (กรมการฝึกหัดครู. 2529 : 183 - 195) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และการส่งผลขององค์ประกอบสภาพแวดล้อมของห้องเรียนต่อสัมฤทธิผลในการเรียนของนักเรียน พบว่าตัวแปรที่ สัมพันธ์และส่งผลต่อสัมฤทธิผลในการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน ความขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน ขนาดของชั้นเรียน ความรู้พื้นฐานก่อนเรียน ภูมิหลังของครอบครัว การรับรู้ของนักเรียนต่อการมุ่งหวังในงานของครู เจตคติต่อวิชาเรียน เป็นต้น สำหรับด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู และด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณนั้น ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะส่งผลต่อความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้นในห้องเรียนทางบวกของครูผู้สอน จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภายหลังจากปรับอิทธิพลของปัจจัยด้านครูผู้สอนแล้ว

2. มีน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอน อย่างน้อย 1 ปัจจัยและปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. บรรยายภาคการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของบรรยายภาคการเรียนรู้
 - 1.2 ความสำคัญของบรรยายภาคการเรียนรู้
 - 1.3 องค์ประกอบของบรรยายภาคการเรียนรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดบรรยายภาคการเรียนรู้
3. ความหมายของเจตคติ
4. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
5. วัฒนธรรมโรงเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในประเทศ

1. บรรยายภาคการเรียนรู้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการพบว่า มีผู้ที่กล่าวถึงบรรยายภาคการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ทั้งที่อธิบายความไว้ในด้านบวกและด้านลบที่ส่งผลต่อผู้เรียน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า ในการสรรค์สร้างบรรยายภาคการเรียนรู้ทางบวกนั้นมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถสรรค์สร้างบรรยายภาคให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมาย ความสำคัญและองค์ประกอบของบรรยายภาคการเรียนรู้ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ความหมายและความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้

อรรถพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533 : 8) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนรู้ หรือสภาพแวดล้อมทางการเรียน (Learning Environment) หมายถึง สภาพหรือสภาวะใด ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ส่วนไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต (3537 : 7) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนรู้ หรือสภาพแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน และส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน สำหรับชาญชัย อาจีนสมาจาร (2544 : 43) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นบริเวณสี่เหลี่ยมของบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนและครูทำงานและมีปฏิสัมพันธ์ นักเรียนเรียนได้ดีที่สุดในบรรยากาศที่บำรุงร่างกาย จิตใจ และวิญญาณของเขา

กล่าวโดยสรุปบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้หรือการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ ด้านจิตภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบและด้านสังคม ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนกับนักเรียนที่ส่งผลต่อการรับรู้หรือการเรียนรู้ของมนุษย์

1.2 ความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้

จากการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ไว้มากมาย โดยกล่าวว่าบรรยากาศการเรียนรู้มีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมารวบรวมไว้ ดังนี้

วณิช บรรจง (2518 : 87 - 89) กล่าวถึงความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ว่า ในสถาบันการศึกษาสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างมาก ทั้งด้านการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ รวมทั้งพฤติกรรมทั้งที่เป็นที่ยอมรับและไม่เป็นที่ยอมรับ ตลอดจนบุคลิกภาพในด้านความถนัด เจตคติ ความสนใจ นิสัย ความเชื่อและอื่น ๆ สอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2524 : 69) ที่กล่าวไว้ว่า บรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนมีความสำคัญมาก ห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ย่อมจะมีโอกาสช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ในทางตรงกันข้าม ห้องเรียนที่มีบรรยากาศขัดขวางต่อการเรียนรู้อย่อมลดประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนเทียน ทองแก้ว (2538 : 74 - 75) กล่าวว่า ตามหลักจิตวิทยา สภาพแวดล้อมโดยรอบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ย่อมปรับพฤติกรรมของตนเองตามสภาพแวดล้อมไปในทางที่ดี เรียกว่าปรับตัวไปในทางที่ก่อให้เกิดเป็นการเรียนรู้ที่ดี ในทางการศึกษาหรือการเรียน

การสอน จึงได้เน้นให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้โดยรอบตัวผู้เรียน โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้เรียนจะต้องใช้เวลาอยู่ในห้องเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง และครูก็ได้ใช้ห้องเรียนเป็นแหล่งกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ดังนั้น การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครูจึงเป็นเรื่องสำคัญ ในการสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในปัจจุบันเทคโนโลยีทางการศึกษามีความก้าวหน้ามาก จึงได้มีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น ห้องเรียนในปัจจุบันหรือยุคใหม่จึงมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเทคโนโลยีมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียน ที่ใช้เป็นเครื่องมือเทคโนโลยีจึงได้รับความสนใจ ทั้งในการสร้างห้องเรียนใหม่ หรือการปรับปรุงห้องเรียนเดิมให้ทันสมัย

สำหรับไชยยศ เรืองสุวรรณและปรีชา วิหคโต (2537 : 9 - 10) กล่าวถึงความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางการเรียน เป็นทรัพยากรทางการเรียน โดยธรรมชาติแล้วสภาพแวดล้อมเป็นแหล่งความรู้ ศาสตร์ต่างๆ ทั้งหลายมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ โดยเฉพาะโลกยุคสารสนเทศเช่นทุกวันนี้ สภาพแวดล้อมทางการเรียน จะเป็นสารสนเทศทางการเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น สภาพแวดล้อมทางการเรียนจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ของระบบการเรียน

2. สภาพแวดล้อมทางการเรียนสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ต่อการจัดการเรียน ในขณะที่สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นแหล่งวิทยาการด้วยตัวของมันเอง สภาพแวดล้อมทางการเรียนก็สามารถอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบด้วยการใช้วิธีการและเครื่องมือที่ต่างก็เป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียน เช่น การจัดการเรียนในระบบโรงเรียน การจัดการเรียนนอกระบบโรงเรียนและการจัดการเรียนในระบบการเรียนทางไกล เป็นต้น

3. สภาพแวดล้อมทางการเรียนจูงใจให้ผู้เรียนใฝ่หาการเรียนรู้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นสภาวะการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบของระบบการเรียนหรือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ดีจึงสามารถสร้างบรรยากาศจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน อยากรู้และเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สภาพแวดล้อมทางการเรียนเพิ่มพูนประสิทธิภาพการบริหารการเรียน ในปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมยุคสารสนเทศวิทยาการแขนงต่าง ๆ มีความเจริญรุดหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและเครื่องมือต่าง ๆ เป็นผลผลิตจากความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เหล่านั้น สามารถนำมา

ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการบริหารแล้ว เทคโนโลยีด้านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ทางการเรียน สามารถทำให้การบริหารการเรียนมีคล่องตัวสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำสูงขึ้น

5. สภาพแวดล้อมทางการเรียนทำให้การเรียนมีพลังมากขึ้น สภาพแวดล้อมทางการเรียน นอกจากจะเป็นเครื่องมือทางการเรียนแล้ว สภาพแวดล้อมทางการเรียน ยังเป็นวิธีการจัดการเรียนด้วย จากการศึกษาที่สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นเครื่องมือและวิธีการของการเรียนนี้เอง สภาพแวดล้อมทางการเรียนจึงมีผลต่อการเรียน ทั้งทางกายภาพ จิตภาพและสังคม การจัดการเรียนการสอนด้วยทรัพยากรการเรียนที่ทันสมัย ทำให้หลายรูปแบบเกิดเป็นวิธีการใหม่ ๆ ที่เรียกว่านวัตกรรมการเรียนขึ้นอย่างกว้างขวาง สามารถจัดการเรียนได้อย่างไม่มีขีดจำกัดทำให้การขยายโอกาสทางการเรียนและการเรียนต่อเนื่อง ฯลฯ ดำเนินต่อไปอย่างเสมอภาคและทัดเทียมกัน

6. สภาพแวดล้อมทางการเรียน ทำให้การจัดการเรียนและการเรียนการสอนตั้งอยู่บนพื้นฐานทางจิตวิทยา โดยธรรมชาติแล้วสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีหลากหลายรูปแบบ ตามสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้สภาพแวดล้อมมีผลสำคัญด้านจิตวิทยาหรือความรู้สึก นึกคิด ตลอดจนเจตคติของมนุษย์มาก จิตวิทยาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียน

7. สภาพแวดล้อมทางการเรียนช่วยการจัดการเรียนยุคสารสนเทศเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นทั้งเครื่องมือและวิธีการที่ทันสมัย จึงทำให้การจัดการสารสนเทศทางการเรียนมีความสะดวกและทำให้กว้างขวางมากขึ้น

นอกจากนี้จันทรพิมพ์ สายสมร (2537 : 67 - 68) ยังได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นตัวแปรสำคัญในการเรียน ซึ่งนอกจากผู้เรียนและผู้สอนแล้วยังมี "สภาพแวดล้อมทางการเรียน" เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียน มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนและพบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนอยู่หลายประการด้วยกัน ดังนี้

1. เป็นเงื่อนไขการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางการเรียนควรจะเหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละลักษณะ อาทิ ด้านทักษะ จะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้านเจตคติ จะต้องจัดสภาพแวดล้อมในลักษณะย้ำเตือนซ้ำๆ และหลากหลาย เช่น สภาพแวดล้อมการเรียนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. เป็นตัวกำหนดทิศทางการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งด้านพุทธิพิสัยและเจตพิสัย โดยที่ผู้เรียนที่เรียนใน

สภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ดี ก็จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้นไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากสภาพแวดล้อมการเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีเสียงรบกวนสมาธิในการเรียนตลอดเวลา ก็จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่ดีขึ้นไปด้วย

3. เป็นสื่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งทรัพยากรการศึกษา จะเป็นแหล่งที่ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าไปใช้บริการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ก็มีนันทนาการในโรงเรียน มุมศึกษาในห้องเรียน เป็นต้น

4. เป็นตัวสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนด้านเจตคติที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมีระบบและเป็นระเบียบ รู้จักควบคุมตนเอง ในขณะที่เดียวกันจะลดระดับการควบคุมของผู้สอนลงไปด้วย ทำให้บรรยากาศการเรียนมีความอบอุ่นและเป็นมิตร ผู้เรียนไม่มีความกดดันและมีกำลังใจในการเรียน

5. เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในด้านต่าง ๆ คือ

5.1 เป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัยและเจตพิสัย คือ การพิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางการเรียน ก่อนการเรียนจะทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัยและเจตพิสัยได้ว่าเป็นอย่างไร

5.2 ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน สภาพแวดล้อมการเรียนทางด้านเจตพิสัยที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน เมื่อผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนก็จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อม ความพอใจ ความตั้งใจ และมุ่งมั่นต่อการเรียนวิชานั้นมากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

5.3 ส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนด้านเจตคติที่ดี จะส่งผลให้ผู้สอนต่อผู้เรียนและผู้เรียนต่อผู้เรียน มีความร่วมมือกันในการเรียน มีความผูกสัมพันธ์กันฉันท์มิตร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ประกอบกิจกรรมการเรียนร่วมกันอย่างเป็นระเบียบและมีระบบ และการสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่ดีให้เกิดขึ้นด้วย

สำหรับสุรศักดิ์ หลาบมาลา (2541 : 15) กล่าวว่า iva การเรียนการสอนเกิดขึ้นทุกวัน ทุกเวลาและทุกสถานการณ์ ครูทำหน้าที่สอน นักเรียนทำหน้าที่เรียน ถ้าการสอนและการเรียนมีความสอดคล้องกัน การเรียนรู้จึงจะเกิด ครูเป็นผู้ควบคุมบทเรียน วิธีสอน และอุปกรณ์การสอน ซึ่งมีการศึกษาค้นคว้ากันมามากมายแล้ว ส่วนการเรียนนั้นมีการค้นคว้ากันมาค่อนข้างน้อย การเรียน

เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ครูทำให้เกิดขึ้นไม่ได้ แต่ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ดังนี้

1. การเตรียมพร้อมทางร่างกาย (Physical Readiness)
2. การเตรียมความมีสติปัญญาทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)
3. การจัดขนาดของโรงเรียนให้เล็กลง (Smallness of School)
4. การจัดการห้องเรียน (Classroom Management)
5. การสร้างเสริมชุมชนในห้องเรียน (Caring Community)

นอกจากนี้ ทวีศิลป์ สารแสน (2543 : 137) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้นักเรียน เกิดความพึงพอใจในการเรียน มีความกระตือรือร้น อยากเรียนอยากรู้ ซึ่งหากโรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลิกภาพของครู ด้านเทคนิคการสอนของครู ด้านความรู้และประสบการณ์การสอนของครู และการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้ออำนวยแก่นักเรียนเป็นอย่างดีแล้ว การเรียนการสอนขณะที่อยู่ในห้องเรียนย่อมมีประสิทธิภาพ ซึ่งสุดท้ายก็จะส่งผลต่อผลการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งหมายถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนและการศึกษาโดยรวมนั่นเอง ทั้งนี้ ในส่วนของความสำคัญในการสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับตัวครู เพราะหน้าที่ของครูไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่สอนด้านวิชาความรู้ให้นักเรียน แต่เพียงอย่างเดียว ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพทางบวกอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ หมายความว่า ช่วยนักเรียนให้มีบุคลิกภาพสามารถจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างมีความสุข เป็นผู้ที่มีมาตรฐานทางจริยธรรมสูง มีความรับผิดชอบทางสังคม มีความเมตตา มีขันติและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และมีการควบคุมสติของตนเอง ซึ่งการสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรจะต้องตั้งเป้าหมายเป็นอันดับแรกก่อนที่จะเริ่มสอน ครูบางคนอาจจะคิดว่าทำไม่ได้ เพราะครูเองได้สังเกตบรรยากาศของห้องเรียนในฐานะเด็กนักเรียนมาเป็นเวลานาน ห้องเรียนส่วนใหญ่มีครูที่เป็นผู้มีอำนาจและใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือที่จะควบคุมห้องเรียนให้มีระเบียบวินัย จากการวิจัยของนักจิตวิทยาการศึกษา พบว่า การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพสูง ก็ต่อเมื่อบรรยากาศของห้องเรียนมีบรรยากาศอบอุ่นราบรื่น ทุกคนมีความจริงใจต่อกันและกัน และต่างคนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนและครูต่างมีความสุข นักเรียนทุกคนเคารพกฎเกณฑ์ และระเบียบของห้องเรียนซึ่งครูและนักเรียนช่วยกันคิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเป็นความสัมพันธ์ที่ต่างก็ไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกันและหวังดี

ต่อกัน โดยครูเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียนและเป็นนักมนุษยนิยม ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้หลายด้าน สิ่งสำคัญที่สุดของการปฏิรูป ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญคือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ คือ ครู ซึ่งโรงเรียนใดที่มีบรรยากาศที่ให้ความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ทั้งยังได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อีกมากมาย ความรู้สึกรักโรงเรียน อยากมาโรงเรียน คงฝังใจเด็กทุกคนและทุกวัย ซึ่งหากครูสามารถดึงความสุขเข้ามาไว้ในห้องเรียนหรือดึงบทเรียนไปไว้นอกห้อง ดึงความรู้สึกอยากรีบกลับเข้าห้องเรียน เพราะมีสิ่งสนุก ๆ รออยู่ บทเรียนแต่ละบท มีสิ่งที่เขาสนใจ มีสิ่งที่น่าตื่นเต้น น่าติดตาม เรียนแล้วสนุก มีเพื่อนที่เข้าใจ มีครูที่เป็นกัลยาณมิตร ครูคนใดทำเช่นนี้ได้ ครูคนนั้นคือครูที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. 2545 : 75) ส่วน พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2545 : 5) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศที่ดีอาจส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจ ใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ ในทางกลับกันบรรยากาศที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียนและอาจมีอคติต่อผู้สอน อคติต่อสถาบันได้ บรรยากาศการเรียนการสอนโดยเน้นในชั้นเรียนเป็นตัวแปรสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ

สำหรับนักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างประเทศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

เกิทเซลและธาเรน (กรมการฝึกหัดครู. 2529 : 3; อ้างอิงจาก Getzel & Thalen. 1960) เชื่อว่าห้องเรียนเป็นระบบสังคมระบบหนึ่ง ภายในห้องเรียนจะมีความต้องการในแง่บุคลิกภาพ ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทและบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความคิด และการมีปฏิสัมพันธ์กัน สิ่งเหล่านี้รวม ๆ กัน สามารถทำนายพฤติกรรมของกลุ่มซึ่งรวมถึงผลการเรียนของกลุ่มด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสเทิน (Stern. 1970 : 9) ที่อาศัยรากฐานทางทฤษฎีของเมอร์เรย์ เสนอเป็นทฤษฎีความสอดคล้องระหว่างตัวบุคคลและสภาพแวดล้อม กล่าวว่า ความต้องการส่วนตนและความกดดันจากสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน

สำหรับรอเบิร์ต ดีจูลิโอ (เพียงใจ ผลโภค. 2545 : 11; อ้างอิงจาก Robert DiGiulio. 2000) ได้สอบถามครูผู้สอน ซึ่งเป็นครูกลุ่มหนึ่งในจำนวน 105 คน ที่มหาวิทยาลัยเวอร์มอนต์ คัดเลือกแล้วว่าเป็นครูสอนดีและอุทิศตนทำงานเพื่อเด็กและวัยรุ่น โดยสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการในชั้นเรียนว่า ครูกลุ่มนี้สอนเรื่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้นักเรียนได้อย่างไร คำตอบที่ได้ล้วนเป็นทัศนคติเชิงบวกและความเชื่อที่ว่า การจัดการห้องเรียนทางบวกหรือเชิงบวก (Positive classroom management) นั้น นักเรียนสามารถเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม

(Prosocial behavior) ได้ดีจากประสบการณ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ได้ด้วยประสบการณ์ที่มีกับผู้อื่นและจากตัวของตัวเอง การเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคมนี้ เป็นการพัฒนาความสามารถในการเข้าไปรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นและรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งพฤติกรรมเอื้อสังคมเป็นพฤติกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงนอกห้องเรียนได้ นอกจากนี้ยังกล่าวว่า สิ่งที่ยากที่สุดมิใช่การสอนเนื้อหา แต่กลับเป็นเรื่อง “การจัดการระเบียบวินัยของห้องเรียน” (Managing classroom discipline)

ทั้งนี้ การจัดการระเบียบวินัยของห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น เป็นสิ่งที่ครูทุกคนทำได้ เทคนิคและทักษะต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เรียนรู้กันได้ การจัดชั้นเรียนทางบวกเป็นเรื่องสร้างสรรค์โดยเริ่มที่ตัวท่าน ถ้าท่านคือครูผู้ต้องการให้โรงเรียนมีสภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ ท่านอาจจะเคยพบครูที่ใช้สิ่งของเพียงไม่กี่ชิ้นในห้องเรียน ก็สามารถสร้างสภาพที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้หรือนำผลงานของนักเรียน เช่น งานศิลปะมาใช้ตกแต่งห้องเรียน ซึ่งปัจจุบันห้องเรียนมีรูปแบบที่หลากหลาย นักเรียนก็มีความต่างมีความหลากหลาย ครูผู้สอนจึงต้องตระหนักว่า คนทุกคนต้องการความปลอดภัย ต้องการความรัก ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ซึ่งทฤษฎีแรงจูงใจของอับบราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow. 1970 : 35 - 51) ที่มีชื่อว่า ลำดับขั้นความต้องการพื้นฐาน ได้แบ่งลำดับของความต้องการของมนุษย์ไว้เป็น 5 ชั้น คือ

1. ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการทางร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความง่วง และความต้องการที่อยู่อาศัย
2. ความต้องการความมั่นคง ปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
3. ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Social Needs) คนทุกคนต้องการเป็นที่รักของผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า (Esteem Needs) คนทุกคนต้องการมีความมั่นใจในตนเอง มีคุณค่าและมีเกียรติ มีอำนาจ มีอิสระ ต้องการความสำเร็จ เป็นที่ยกย่องนับถือ และได้รับความสนใจ
5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเอง (Self – actualization Needs) เป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน เป็นความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง เต็มตามศักยภาพเพื่อให้ตนเองสมปรารถนา

ทั้งนี้ สอดคล้องกับเบอร์นาร์ด (Bernard. 1970) นักจิตวิทยาการศึกษาที่กล่าวไว้ บรรยายภาคนในการเรียนการสอนนับเป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ ซึ่งผู้สร้าง บรรยายภาคนในห้องเรียนคือผู้สอนและผู้เรียนต้องช่วยกันสร้างสรรค์บรรยากาศให้อบอุ่น ปลอดภัย และเป็นประชาธิปไตย ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศการเรียนรูทางบวกนั้น ครูผู้สอนควรคำนึงถึงหลักสำคัญที่พึงปฏิบัติ ดังนี้ (เพียงใจ ผลโภค. 2545 : 109-127; อ้างอิงจาก Robert DiGiulio. 2000)

1.ความต่อเนื่อง ครูต้องดำเนินการสอนต่อไป โดยไม่นำเหตุการณ์ที่เกิดกับคนส่วนน้อย มาทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงัก ทำให้คนส่วนใหญ่ ต้องหันเหความสนใจไปจากงานที่กำลัง ทำอยู่ อาจปรามด้วยสายตาหรือเข้าไปใกล้ ๆ นักเรียนเหล่านั้น ถ้าวิธีข้างต้นไม่ได้ผล ต้องเรียกมา ตักเตือนเป็นการส่วนตัวเมื่อครูดำเนินการสอนเสร็จสิ้นแล้ว

2.ความมีประสิทธิภาพ ครูต้องจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เสียเวลาไปกับการหาตัวผู้กระทำผิดหรือทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่

3.ความมีศักดิ์ศรี ครูต้องรักษาศักดิ์ศรีทั้งของตนเองและของนักเรียน ไม่ลบหลู่ศักดิ์ศรี ของนักเรียน หลีกเลี่ยงการทำโทษที่รุนแรง เพื่อมิให้คนอื่นเขาเป็นเยี่ยงอย่าง

4.กำหนดการสูญเสียสิทธิพิเศษในห้องเรียน ถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

5.การกีดกันมิให้นักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมเข้าห้องเรียน วิธีนี้ถ้านำมาใช้บ้าง นาน ๆ ครั้งก็จะเกิดประสิทธิผลมาก แต่ต้องอยู่ในข้อตกลงร่วมกันก่อน

6.ให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนเอง และทำใบบันทึกผลการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบแล้วลงความคิดเห็นกลับคืนมา

7.การกักตัวนักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม โดยให้อยู่ต่อหลังเลิกเรียน เป็นการจั ดประสภการณ์การเรียนในเชิงบวกอย่างแท้จริง ทำให้นักเรียนมีโอกาสพบครูเป็นการส่วนตัวและ เปิดเผยตัวตนได้ ไม่ทำท่าทางที่ไม่เหมาะสมเพื่อหลบเกลื่อนเหมือนเวลาอยู่ต่อหน้าเพื่อน ๆ

8.ครูผู้สอนควรจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนเอง โดยเพียงแต่แจ้งให้ ผู้บริหารทราบเท่านั้น เพราะถ้าครูผู้สอนส่งเรื่องให้ผู้บริหารจัดการหรือสั่งการบังคับ ความเป็นผู้นำ ของครูก็จะไม่น่าเชื่อถือสำหรับนักเรียน

9.อย่าตีเด็ก ถึงแม้ว่านักเรียนจะทำหายอย่างเปิดเผย เพราะการรักษาอารมณ์ให้สงบไว้ คือ การทดสอบการเป็นผู้จัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นมืออาชีพ (Professionalism) อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม หลักสำคัญอีกประการหนึ่งที่พึงระลึกไว้เสมอ คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียนที่จะช่วยกันกำหนดข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งวิธีนี้นักเรียนจะเต็มใจปฏิบัติตามมากกว่าที่จะให้ปฏิบัติตามที่ครูกำหนด ซึ่งสลาวิน (Slavin, 1994 : 115) กล่าวไว้ว่า ชั้นเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วม มีการเรียนแบบร่วมมือกัน นักเรียนจะมีพฤติกรรมที่ดี เพราะมีแรงจูงใจในการเรียน และกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน ทั้งนี้ การจัดการห้องเรียนทางบวก สรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 มิติการจัดการห้องเรียนทางบวก

ประเภทและเวลาของการดำเนินการ	มิติการจัดการห้องเรียนทางบวก		
	ด้านกายภาพ	ด้านการเรียนการสอน	ด้านการจัดการ
การป้องกัน (ก่อน : ก่อนปฏิบัติ)	ห้องเรียนมีลักษณะน่าเรียนและมีบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก	การเตรียมการ, การวางแผนการสอนและการวางแผนระยะยาว	กระบวนการพื้นฐานในห้องเรียน, โปรแกรมการแก้ไขความขัดแย้ง และการตั้งข้อกำหนด
การสนับสนุน (ระหว่างเหตุการณ์: ปฏิบัติการ)	จัดที่นั่งให้ร่วมกันทำงาน, จัดแสดงผลงานของนักเรียนให้เด่นชัด	ใช้วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ, ให้กำลังใจและสร้างแรงกระตุ้น	การเคลื่อนไหวของครู (การใช้สายตา, ท่าทาง) และการตรวจสอบการทำงานของนักเรียน
การแก้ไข (ภายหลัง: ปฏิบัติการตอบโต้)	จัดพื้นที่ที่เป็นส่วนตัวนอกหรือในห้องเรียน	กำหนดข้อสัญญาระหว่างการสอน, สอนตัวต่อตัว และสอนทบทวน	ยุทธวิธียืนยันความผิด, ยุทธวิธี การตรวจสอบความผิดของตนเองและการแยกออกนอกห้องเรียน

ที่มา: Robert DiGiulio. (2000). "Positive Classroom Management A Step-by-Step Guide to Successfully Running the Show Without Destroying Student Dignity".

1.2 องค์ประกอบของบรรยากาศการเรียนรู้

สำหรับองค์ประกอบของบรรยากาศการเรียนรู้ นั้น มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลาย แต่โดยสรุปแล้วประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๆ 3 ประการ คือ องค์ประกอบด้านกายภาพ (Physical Environment) องค์ประกอบด้านจิตภาพ (Psychology Environment) และ องค์ประกอบด้านสังคม (Social Environment) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมารวบรวมไว้ ดังนี้

ประดินันท์ อุปรมัย (2523 : 123 - 137) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบรรยากาศการเรียนรู้ว่ามี 4 ประการ คือ

1.บุคลิกภาพบางประการของครู มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน รูปร่าง หน้าตา และการแต่งกาย มีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกภาพบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด อารมณ์ขันและบทบาทในฐานะผู้นำของครู มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนอย่างมาก

2.พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและต่อนักเรียน เป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ย่อมสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ห้องเรียนได้มากกว่าครูที่มีทัศนคติในทางตรงข้าม ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครู ที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3.ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง มีผลการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การให้นักเรียนมีโอกาสซักถามเข้าร่วมกิจกรรมให้มาก จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความสนุก กระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ก็จะมีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนด้วย

4.ครูรู้จักใช้การเสริมแรงที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในห้องเรียน การเสริมแรงที่ทำอย่างจริงจัง เหมาะกับสภาพการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะกับพฤติกรรมที่ดีที่สุด แต่ควรใช้กับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนอ่อน หรือมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ลาวัลย์ พลกกล้า (2525 : 257 - 261) จำแนกองค์ประกอบสภาพแวดล้อมในห้องเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมทางวัตถุและสภาพแวดล้อมทางบุคลากร

1. สภาพแวดล้อมทางวัตถุ ประกอบด้วย

1.1 ขนาดห้องเรียนพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ห้องเรียนที่แออัดทำให้ทั้งครูและนักเรียนเกิดความอึดอัด ถ้าที่นั่งของนักเรียนอยู่ชิดกันเกินไปทำให้นักเรียนทำกิจกรรมไม่สะดวก และครูดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง

1.2 มีการถ่ายเทอากาศดี ห้องเรียนควรอยู่ในตำแหน่งที่รับลมมีอากาศถ่ายเท นักเรียนได้รับอากาศบริสุทธิ์ ไม่ร้อนไม่อึดอัด ถ้าห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่อับลมก็ควรติดพัดลม

1.3 กลิ่น ห้องเรียนควรอยู่ห่างไกลจากแหล่งที่ก่อให้เกิดกลิ่น

1.4 สีของฝาผนังห้องและเพดาน ควรเป็นสีอ่อน ซึ่งเป็นสีที่ให้ความสดชื่น ว่างแจ่มใส

1.5 แสงสว่างพอเหมาะ ถ้าแสงสว่างน้อยเกินไปควรอาศัยแสงสว่างจากไฟฟ้า แต่ถ้าแสงสว่างมากเกินไปจะทำให้เคื่องตาควรปิดม่านหรือมู่ลี่

1.6 เสียง ห้องควรอยู่ไกลจากเสียงรบกวนภายนอกเพราะจะทำให้ครูต้องพูดดังขึ้น ทำให้เหนื่อย หงุดหงิด อารมณ์เสีย และนักเรียนก็เสียสมาธิในการฟัง

1.7 กระดานดำ ควรมีลักษณะเรียบ น่าเขียน ลบง่าย และควรเป็นสีเขียวจะทำให้ห้องสว่างขึ้น และสบายตากว่าสีดำ

1.8 โต๊ะ เก้าอี้ ควรมีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของนักเรียน

1.9 แผ่นป้าย ด้านหลังห้องและข้างห้องควรติดแผ่นป้ายขานอ้อยเพื่อติดประกาศ ผลงานของนักเรียน ตีบทความรู้ น่าสนใจ วิทยุพิเศษต่าง ๆ

1.10 ชั้นวาง ควรตั้งหลังห้องเพื่อเอาไว้วางสื่อการเรียนการสอนและผลงานของนักเรียน

1.11 ตู้ ในห้องเรียนควรมีตู้สำหรับใส่หนังสืออ้างอิง ครู หรือนักเรียน จัดหามาใส่เพื่อเสริมประสบการณ์ในการเรียนรู้

2. สภาพแวดล้อมทางบุคลากร

2.1 ครู เป็นบุคลากรที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ครูต้องเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนทุกคนในชั้น ถ้านักเรียนชอบตกครูควรสำรวจดูว่าเป็นเพราะเหตุใด เด็กสุขภาพไม่ดี มีปัญหาครอบครัว หรือครูสอนไม่ดี ฯลฯ

2.2 นักเรียน เพื่อนในห้องเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมาก ถ้าได้ระดับมัธยมศึกษาเป็นเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่นิยมเพื่อน ชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวก และชอบทำตามเพื่อน ถ้าเพื่อนเป็นคนรักเรียน สนใจ ชอบค้นคว้าทั้งกลุ่มก็จะสนใจเรียน หนีเรียนก็จะชักชวนกันทั้งกลุ่มเช่นกัน

นอกจากนี้ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48 - 67) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและผู้สอนในแง่ของปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสิ่งต่างๆ ว่ามีอยู่ 4 ประการคือ

1.ปฏิริยาระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในห้องเรียนเสมอไป ดังนั้น การพบปะซักถามนอกห้องเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง ซึ่งนอร์แมนและแฮร์ริส (Norman and Harris. 1981) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนพบว่า ความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียนมีผลมาจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนมีอิทธิพล ดังนี้

1.1 คุณภาพของความสัมพันธ์และการให้การสนับสนุนร่วมมือกันส่วนบุคคล ในห้องเรียน มีผลต่อระดับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ต่อเนื่องมาจนสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จตลอดจนร่วมมือกันกระทำกิจกรรมทางการเรียน

2.ปฏิริยิตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การอภิปราย การโต้วาที การรายงาน ผู้เรียนจะช่วยให้เกิดปฏิริยิตอบสนองระหว่างกัน ฝึกการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียน

3.ปฏิริยิตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้น ลดเวลาการเรียนการสอน การนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

4. ปฏิริยิตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับความพึงพอใจ ผู้บริหารจะต้องจัดความพึงพอใจที่ดีในโรงเรียน ตั้งแต่อาคารสถานที่ บริเวณ ความงาม ความปลอดภัยโปร่งจากกลิ่นควัน และเสียงรบกวน ตลอดจนบุคลากรต่างๆ

ส่วนบรรณา กิตติศักดิ์ (2538 : 74 - 75) กล่าวว่า บรรณาการการเรียนการสอนที่มีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของครูและนักเรียน ทำให้นักเรียน เรียนและครูสอนอย่างเป็นสุข ควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1.มีกฎ ระเบียบในการอยู่ร่วมกันและมีข้อตกลงในการเรียน
- 2.มีความรับผิดชอบ ครูมีความรับผิดชอบต่อการสอนและหน้าที่ที่ตนมีต่อวิชาชีพ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียน
- 3.มีมาตรฐานของความประพฤติ นักเรียนมีวินัยในตนเองและสามารถนำตนเองได้ รู้จักควบคุมตนเอง
- 4.มีบรรยากาศอบอุ่นและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นักเรียนจะมีความสัมพันธ์ฉันมิตร ครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บรรณาการการเรียนเป็นสุข มีความอบอุ่นและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 5.มีเป้าหมายการเรียน ผู้เรียนรู้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายการเรียนโดยเฉพาะจุดมุ่งหมายและแนวการเรียนของบทเรียนแต่ละครั้ง
- 6.มีคำชมเชย เมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนแต่ละบทเรียน
- 7.มีความเข้าใจกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน มีการพูดจาทำความเข้าใจกัน ให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อกัน มีความรักในฐานะเพื่อนมนุษย์
- 8.มีความเป็นอิสระในการคิดและการกระทำ ผู้เรียนมีอิสระในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการปรึกษาหารือและวางแผนงานการเรียนร่วมกัน รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
- 9.มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเรียนจากสื่อและนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ด้วยตัวเอง
- 10.มีวิธีการเรียนและวิธีการสอนที่มุ่งให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่ มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ปัญหา พัฒนาระบบการคิดโดยรู้จักเรียงลำดับความคิดอย่างมีเหตุมีผล พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ครูต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กระตุ้นและสร้างบรรยากาศการเรียนอย่างเป็นสุข นอกจากนี้ ยังกล่าวว่า ผลของการสร้างบรรยากาศการเรียนที่ดีนั้นจะช่วยให้เด็กเกิดการรักเรียน ทำงานสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบ มีแนวทางในการเรียนและการดำเนินชีวิต รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตการเรียนใน

โรงเรียน มีความผูกพันต่อโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ช่วยสร้างเสริมจริยธรรมการเรียนรู้และพฤติกรรมกรรมการเรียนที่ดีและครูปกครองชั้นเรียนง่าย

ทวีศิลป์ สารแสน (2543 : 19 - 25) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนหรือบรรยากาศการเรียนรู้ว่ามีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 ประการ คือ องค์ประกอบด้านกายภาพ (Physical Environment) องค์ประกอบด้านจิตภาพ (Psychology Environment) และองค์ประกอบด้านสังคม (Social Environment)

1. องค์ประกอบด้านกายภาพ (Physical Environment) เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ แบ่งเป็นสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียนและอุปกรณ์ ได้แก่ พื้นห้อง ผนังห้อง ประตู หน้าต่าง ขนาดและพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เช่น แจกันดอกไม้ ภาพวาด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ แมคเวย์ (McVey. 1989 : 124) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบการเรียนรู้ด้านกายภาพประกอบด้วย แสงสว่าง สี เสียง บริเวณที่ว่าง เฟอร์นิเจอร์และลักษณะของสถานที่ที่ใช้เรียน

นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงการจัดห้องเรียนและจัดที่นั่งนักเรียนว่า การจัดที่นั่งและการเลือกที่นั่งของนักเรียน มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้าให้นักเรียนเลือกที่นั่งเอง ผู้ที่นั่งหน้าจะมีผลการเรียนดีกว่าผู้ที่นั่งหลัง แต่ถ้าสุ่มให้นั่งพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ออกมาไม่ต่างกัน แต่ผู้ที่นั่งหน้าชั้นจะมีปฏิสัมพันธ์มากกว่า (Levine. 1980) ซึ่งในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ออดามส์และบิดเดิล (Adams and Biddle. 1970) พบว่า การพูดจะเกิดขึ้นมากบริเวณด้านหน้าและบริเวณกลางห้อง เรียกว่า Action Zone และยังมีการค้นพบว่า นักเรียนที่นั่งเป็นแถวจะแสดงพฤติกรรมในการทำงานมากกว่านักเรียนที่นั่งรอบโต๊ะ (Wheldall & others. 1977) ดังนั้นการจัดที่นั่งควรจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมและเหมาะสมกับนักเรียน

การจัดเครื่องตกแต่งห้องเรียน ป้ายนิเทศและมุมกิจกรรม การจัดป้ายนิเทศมุมกิจกรรมและการจัดเครื่องตกแต่งห้องมีความสำคัญ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่ง ฉลอง จันทมาลา (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนวิชาศิลปะศึกษาแก่นักเรียนชั้นม.1 ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมจากการเรียนที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองเรียนภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมที่ติดภาพวาด แผนภูมิ ภาพเขียน หุ่นจำลอง ป้ายนิเทศ และมุมศิลปะศึกษาขึ้นในห้องเรียนสำหรับกลุ่มควบคุม จัดการเรียนการสอนตามปกติ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตลอดจนเจตคติต่อวิชาศิลปะศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ห้องปฏิบัติการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องปฏิบัติการจะครอบคลุมเกี่ยวกับพื้นที่ห้อง ขนาดห้อง ประตู หน้าต่าง โຕะ เก้าอี้ แสง เสียง และการระบายอากาศ นอกจากนี้ก็มีอุปกรณ์เฉพาะของห้องปฏิบัติการนั้น เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ จะมีอุปกรณ์ทดลองที่แตกต่างกันไป

สีของห้องเรียน สีมัถิทธิพลต่อพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ ดังที่ เนิร์ค (Knirk. 1979) ได้สรุปงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ของฝาห้องโรงพยาบาลที่มีต่อคนไข้พบว่า คนไข้จะฟื้นเร็วถ้าเขาอยู่ในห้องที่ทาสีน้ำเงิน และพบว่าสีน้ำเงินทำให้คนไข้โรคจิตลดความรุนแรงลง ส่วนสีเหลืองสามารถทำให้เกิดความอบอุ่น ซึ่งสามารถใช้ทาในห้องเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้

เสียง ได้แก่ เสียงบรรยายของผู้สอน เสียงสนทนาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนกับผู้เรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เป็นต้น เสียงต่างๆ เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่เหมาะสม ไม่ก้อง ไม่ซ่า และเสียงกวนจากภายนอกห้องเรียน เสียงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก นักเรียนควรได้ยินอย่างชัดเจน ในสิ่งที่ต้องการให้ได้ยิน เสียงรบกวนที่มากเกินไปจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ แต่เสียงรบกวนบางอย่างถ้านำมาใช้อย่างเหมาะสมก็มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น Background Music ซึ่งไม่เพียงแต่จะสามารถช่วยกำจัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ให้หมดไปเท่านั้น ยังมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้อีกด้วยดังเช่น ฮอลล์ควิสท์ (Hallquist. 1969) ได้ทำการทดลอง โดยให้นักเรียนเรียนด้วยวิธีอภิปรายและแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมโดยมีดนตรีประกอบปรากฏว่าทำคะแนนทดสอบและมีความคงทนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนเดียวกันแต่ไม่มีเสียงดนตรีประกอบ

แสงสว่าง ได้แก่ แสงธรรมชาติ เป็นแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ และแสงประดิษฐ์ธรรมชาติ เป็นแสงสว่างจากดวงโคม ซึ่งออทท์ (Ott. 1976) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของแสงในห้องเรียนที่ติดตั้งหลอด Fluorescent แบบปกติที่มีแสงมาตรฐานขาวเย็น พบว่านักเรียนมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมมากกว่านักเรียนที่อยู่ในห้องที่มีการติดตั้งหลอด Fluorescent ที่ไม่เหมาะสมกับสายตาเกิดคลื่นรบกวน นอกจากนี้ ครูซ (Cruz. 1975 : 441) ได้ทำการศึกษาพบว่า ถ้าย้ายนักเรียนจากห้องที่ติดตั้งหลอด Fluorescent มาสู่ห้องเรียนที่ติดตั้งด้วยหลอด Incandescent พบว่า นักเรียนมีอาการปวดศีรษะน้อยลง และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมมากขึ้น แต่หลอด Incandescent ก็ก่อให้เกิดความร้อนอันเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการ

สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่าสื่อการสอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งการใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (สวาท พลายแก้ว. 2532; ยุพดี กะจะวงษ์; และคนอื่นๆ. 2532; ประทีป แสงเปี่ยมสุข; และคนอื่นๆ. 2532) นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีสื่อการสอนมากกว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (ประดิษฐ์ จิระเดชประไพ. 2530)

การระบายอากาศ ได้แก่ การระบายอากาศจากธรรมชาติ คือ ลม และการระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่ พัดลมและเครื่องปรับอากาศ สภาพการระบายอากาศจะต้องมีการถ่ายเทอากาศ มีอุณหภูมิที่พอเหมาะและมีความชื้นที่พอเหมาะด้วย

อุณหภูมิ มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเลนน์ (Lene. 1966) และคาร์เดิล (Cardle. 1966) ได้ทำการทดลองในลักษณะเดียวกัน โดยให้นักเรียนเรียนในห้องเรียนที่มีเครื่องปรับอากาศกับห้องเรียนที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่มีเครื่องปรับอากาศมีการแสดงออกมากกว่าและมีการปฏิบัติงานผิดพลาดน้อยและใช้เวลาในการเรียนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนในห้องที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ

1.2 สภาพแวดล้อมทางการเรียนนอกห้องเรียน ครอบคลุมแหล่งวิทยบริการและห้องปฏิบัติการต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการเรียน เป็นแหล่งที่ผู้เรียนจะไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นแหล่งปฏิบัติทางภาษา ห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการเรียนนอกห้องเรียนจะครอบคลุมเกี่ยวกับอุปกรณ์สำหรับการศึกษาค้นคว้า

2. องค์ประกอบด้านจิตภาพ (Psychology Environment) เป็นองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ทำให้เกิดความรู้สึกในทางบวกหรือลบ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพในการเรียนการสอนอาจจำแนกได้เป็น 2 แบบ คือสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นบุคคล

2.1 สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดทางบวกหรือลบ ตัวแปรที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว อาทิ สี พื้นที่ว่าง และสภาพแออัด เป็นต้น

สีกับความรู้สึก สีมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมนุษย์ สีทำให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน บางสีทำให้รู้สึกสบายตาสบายใจ น่าสนใจ รู้สึกสดชื่น แต่บางสีทำให้รู้สึกเร่าร้อน เช่น สีแดง เป็นต้น

พื้นที่ว่างกับความใกล้ชิด โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะมีพื้นที่ว่างส่วนบุคคลประมาณ 2 – 3 ตารางฟุต ของแต่ละคน ถ้าหากมีบุคคลอื่นล่วงล้ำเข้าไปในอาณาเขตส่วนบุคคล บุคคลนั้นย่อมจะรู้สึกอึดอัด และพยายามปกป้องไม่ให้มีการล่วงล้ำเข้าไปในอาณาเขตส่วนบุคคล

สภาพแวดล้อมกับความรู้สึกยึดอัด สภาพพื้นที่ห้องที่แคบ ทำให้คนรู้สึกยึดอัด ความรู้สึกยึดอัดนี้เป็นความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อม เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ ไม่พึงปรารถนา มีความต้องการหลีกเลี่ยง ผลจากความรู้สึกยึดอัดนี้อาจก่อให้เกิดความเครียด และมีอาการประสาท ต้องการหนีจากสภาพเป็นอยู่ได้

2.2 สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นบุคคล เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลเนื่องมาจากบุคลิกภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ บุคลิกภาพของครูที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของนักเรียนทั้งในทางบวกและทางลบ บุคลิกภาพของบุคคลเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งแบ่งเป็นลักษณะภายนอก และลักษณะภายใน สำหรับบุคลิกภาพที่เป็นลักษณะภายนอกนั้น เป็นลักษณะรูปร่างที่มองเห็นได้ สัมผัสได้ เช่น ลักษณะสูงใหญ่ หูยาน มือยาว หน้าขาว ริมฝีปากแดง เป็นต้น ลักษณะภายนอกนี้อาจก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งทางบวก คือความรู้สึกชื่นชม น่านับถือ นำเข้าใกล้ สำหรับบุคลิกภาพ ที่เป็นลักษณะภายใน เป็นลักษณะนิสัยซึ่งสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสโดยตรงไม่ได้ อาทิ ความใจกว้าง ความซื่อสัตย์ ความโอบอ้อมอารี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การยอมรับตนเองและผู้อื่น ความยุติธรรม ความอดทน ความอดกลั้น ความละเอียดต่อการทำบาป และความสงบเยือกเย็น เป็นต้น

สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นบุคคล ซึ่งมีผลเนื่องมาจากบุคลิกภาพของบุคคล และลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จะมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการเรียนการสอนได้ทั้งทางบวกและทางลบ การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมีผลมาจากความพยายามในการป้องกันความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคมที่จะส่งผลทางลบ โดยมีการกำหนดข้อตกลงเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในสังคม ได้แก่ การกำหนดกฎระเบียบ กำหนดกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวทางที่กำหนดไว้ว่า จะปฏิบัติตนอย่างไร มีเงื่อนไขอะไรบ้าง ถ้าหากไม่ปฏิบัติอย่างนั้น ในด้านการเรียนการสอนก็มีการกำหนดระเบียบข้อปฏิบัติ ซึ่งการกำหนดจะต้องสอดคล้องกฎระเบียบ ของสังคมด้วย สำหรับ วอลเบอร์รี่ (ประยูร ชาวนาฮี. 2537 : 28; อ้างอิงจาก Walbery. 1987 : 533) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบรรยากาศการเรียนรู้ด้านจิตภาพว่า ประกอบด้วย บรรยากาศของห้องเรียนซึ่งเปรียบเสมือนกลุ่มของสังคมที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน เป็นสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ เช่น สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เป็นบุคคล ซึ่งได้แก่ นักเรียน และครูผู้สอน

3. องค์ประกอบด้านสังคม (Social Environment) องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออกกฎ

ระเบียบก็คือผู้สอน สำหรับสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออกกฎระเบียบคือผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดกฎระเบียบนี้จะมีลักษณะเป็นอย่างไรนั้น ปัจจัยหนึ่งเกิดจากความเชื่อ ถ้าหากผู้บริหารหรือผู้สอนเชื่อว่าบุคคลในบังคับบัญชา หรือผู้เรียนมีลักษณะเป็นคนที่เกี่ยวข้องไม่รับผิดชอบ การออกกฎระเบียบจะมีลักษณะเข้มงวด ช่มชู้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะห่างเหิน ลักษณะผู้ใหญ่กับเด็ก นายกับบ่าว นักโทษกับผู้ควบคุม เป็นต้น แต่ถ้าหากผู้บริหารหรือผู้สอนเชื่อว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือผู้เรียนเป็นคนขยัน มีความรับผิดชอบ การกำหนดกฎระเบียบจะมีลักษณะที่ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้เสรีภาพ มีความเป็นประชาธิปไตย กฎระเบียบในลักษณะนี้ความสัมพันธ์จะเป็นมิตร มีความเป็นกันเอง มีความร่วมมือกัน ฟังความคิดเห็นกันและกัน เป็นต้น ซึ่งสุรศักดิ์ หลาบมาลา (2541 : 20) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีในตัวผู้เรียนที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สงบ ปราศจากความกังวลใจ มีแต่ความอบอุ่นใจและความเป็นกัลยาณมิตรถ้วนทั่วทุกตัวคนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับชาญชัย อาจีนสมาจาร (2544: 44-45) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของบรรยากาศการเรียนรู้ทางกายภาพ (Physical Environment) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของชั้นเรียน พร้อมกับการจัดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ มีอิทธิพลต่อสติปัญญา สังคม อารมณ์และช่วยกำหนดว่ามันง่ายหรือยากแค่ไหนที่ครูจะสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนจะเรียนได้ดีแค่ไหน ชั้นเรียนควรเป็นสถานที่สบายและน่าสนใจเพื่อการเรียนรู้และทำกิจกรรมจัดระเบียบเป็นอย่างดีสำหรับกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ มันควรสนับสนุนและส่งเสริมการสอนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ จัดที่นั่งต่างๆให้เหมาะสม มีกลยุทธ์การสอนหลากหลาย มันจะเป็นการดีที่สุดในการจัดเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ในลักษณะที่ครูสามารถมองเห็นนักเรียนทุกคนง่ายต่อการหยิบปัจจัยต่างๆสำหรับครูและนักเรียน การจัดอย่างนี้สามารถสงวนเวลาในชั้นและลดการรบกวนและความล่าช้า ส่วนองค์ประกอบด้านจิตภาพ (Psychology Environment) นั้นกล่าวว่า พฤติกรรมของครูสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบรรยากาศในชั้นเรียน ขณะเดียวกันก็สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ครูสามารถทำได้เป็นอย่างมาก เพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ในทางบวกโดยการประกันว่า ชั้นเรียนเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัย เป็นระเบียบสามัคคี และมีความเป็นมิตรในการทำงานครูสามารถทำให้สิ่งดังกล่าวประสบกับความสำเร็จโดย

1. เป็นตัวอย่างในเจตคติและพฤติกรรมทางบวกและสร้างสรรค์ ต่อเพื่อนร่วมงานนักเรียนและผู้ปกครอง

2. ใช้อำนาจหน้าที่อย่างยุติธรรม

3. ให้ความอบอุ่นและการสนับสนุน
4. ส่งเสริมความคิดหรือความร่วมมืออิสระตามความเหมาะสม
5. กระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้และให้มาตรการในการเลือกแก่เขาในกระบวนการเรียนรู้
6. ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ
7. หาโอกาสเพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุน การยอมรับ มีคุณค่า ประสบความสำเร็จ มีความมั่นคงทางอารมณ์

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2545 : 5 - 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของบรรยากาศการเรียนรู้ทางกายภาพ (Physical Environment) ว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ห้องเรียนมีสีสันทนาคูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน
2. ห้องเรียนต้องสะอาดถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนไหวได้ และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการสอน และการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้
4. ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น ให้มีความเหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ ตัวอย่างเช่น เหมาะต่อวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่ม วิธีบรรยาย และวิธีการแสดงละคร เป็นต้น

ส่วนบรรยากาศด้านจิตภาพ (Psychology Environment) นั้นกล่าวว่า บรรยากาศทางจิตใจหรือบรรยากาศทางจิตวิทยา มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียนต้องมีความสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่มีการหวาดระแวงกัน ปราศจากการตีและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบหรือทางไม่ดี เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือกันและกัน ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน บรรยากาศทางจิตใจมีดังนี้

1. บรรยากาศความคุ้นเคยหรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน บรรยากาศดังกล่าวนี้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้ร่วมกันสร้างซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- 1.1 บุคลิกภาพของผู้สอน ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การแต่งกายสุภาพและสะอาด มีอารมณ์ขัน ท่าทางเหมาะสม การใช้คำพูดเหมาะสม และมีน้ำเสียงน่าฟัง สิ่งเหล่านี้เป็นการเข้าใจและดึงดูดความสนใจผู้เรียน

1.2 พฤติกรรมการสอนของผู้สอน เป็นพฤติกรรมที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง คำนคว้าด้วยตนเองเปิดโอกาสให้ซักถาม ได้แย้งและถามคำถามหรือการสอนที่ผู้สอนมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ห้องเรียนดำเนินการเรียนการสอนด้วยความสนุกและมีชีวิตชีวา

1.3 พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างบรรยากาศอย่างมากคือการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดหรือแนะนำอย่างเต็มใจ โดยปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์ ผู้เรียนกับผู้เรียนรู้จักกัน คำนเคยกัน และมีความไว้วางใจกันและกัน มีการตอบคำถามผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน มีการถามคำถามตลอดจนโต้แย้งกับผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตามกาลเทศะ

บรรยากาศความคุ้นเคยจะเกิดได้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้สอน และพฤติกรรมการสอนของผู้สอน เช่น การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน คำนควาร่วมกัน และใช้กระบวนการหาความรู้ด้วยตนเอง หรือการใช้ทักษะกระบวนการหาความรู้ ตัวอย่างบรรยากาศในชั้นเรียนแบบที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและบรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้สอน	ผู้เรียน
ผู้สอนยิ้มแย้ม	ผู้เรียนแจ่มใส
ผู้สอนกระตือรือร้น	ผู้เรียนกระปรีกระเปร่า
ผู้สอนถามคำถาม	ผู้เรียนคิดและตอบคำถาม
ผู้สอนเปิดโอกาส	ผู้เรียนคิดอิสระ
ผู้สอนท้าทาย	ผู้เรียนกระตือรือร้น
ผู้สอนนำวิเคราะห์	ผู้เรียนร่วมอภิปราย
ผู้สอนเอาใจใส่ดูแล	ผู้เรียนมีระเบียบวินัย
ผู้สอนแต่งตัวเรียบร้อย	ผู้เรียนเคารพ
ผู้สอนแสดงความเป็นมิตร	ผู้เรียนสุขและอบอุ่นใจ
ผู้สอนเน้นกระบวนการ	ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น

บรรยากาศข้างต้นช่วยให้ผู้เรียน ผู้สอนต่างยอมรับกันและกัน นักเรียนกล้าพูด กล้าถาม กล้าแสดงออก และกล้าโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

บรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้สอน	ผู้เรียน
ผู้สอนเคร่งเครียดไร้รอยยิ้ม	ผู้เรียนหงุดหงิด
ผู้สอนเข้มงวด	ผู้เรียนหวาดกลัว
ผู้สอนเฉื่อยชา	ผู้เรียนหงอยเหงา
ผู้สอนเฉยเมย	ผู้เรียนเฉื่อยชา
ผู้สอนมีน้ำเสียงดุตัน	ผู้เรียนหวาดกลัว
ผู้สอนจุนเจี้ยว	ผู้เรียนอึดอัด
ผู้สอนมีน้ำเสียงราบเรียบ	ผู้เรียนไม่สนใจ
ผู้สอนท้อถอย	ผู้เรียนท้อแท้
ผู้สอนไม่ทำทนาย	ผู้เรียนเบื่อหน่าย
ผู้สอนเน้นบรรยาย	ผู้เรียนคิดไม่เป็น

บรรยากาศข้างต้นนั้นผู้เรียนไม่ได้แสดงความคิดเห็น ชักถาม เสริมความคิด และไม่ได้มี
โอกาสโต้แย้ง ผู้เรียนคิดไม่เป็น ทำไม่เป็นและแก้ปัญหาไม่เป็น

ผู้สอนจึงควร ใส่ความยิ้มแย้มแจ่มใส	แทนที่ความเคร่งเครียดบนใบหน้า
ใส่ความเป็นปียวจา	แทนที่การกราดเกรี้ยวดุตัน
ใส่ความกระตือรือร้นรวดเร็ว จับพลัน	แทนที่ความเฉื่อยชาและให้ทำตาม
ใส่คำถามให้คิดวิเคราะห์เป็นลำดับ	แทนที่การบรรยาย
ใส่กิจกรรมอภิปราย	แทนที่การบอกจุด

ผู้เรียนจึงสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองทั้งหมดด้วยทักษะกระบวนการ

2.บรรยากาศที่เป็นอิสระคือ บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าความรู้
ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการค้นหาความรู้และเน้นการทำงานเป็นทีมหรือเป็นกลุ่มให้ผู้เรียนได้
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจนประสานความคิดร่วมกัน เป็นบรรยากาศที่จะทำให้การ
เรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชา
หรือเรื่องที่เรียน อีกทั้งเป็นการพัฒนาความเป็นผู้มีคุณลักษณะของนักคิด คือมีลักษณะใจกว้าง มี
เหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่เป็นผู้ยึดมั่นในความคิดของตนเป็นหลักอย่างเดียว ใฝ่รู้ ไม่
ด่วนตัดสินเรื่องใดง่ายโดยปราศจากการคิดไตร่ตรอง

3. บรรยายภาพที่ท้าทาย คือ บรรยายภาพที่ผู้สอนสร้างให้ผู้เรียนกระตือรือร้น สนใจติดตาม ค้นคว้าศึกษา เช่น การถามคำถามที่ต้องใช้ความคิด การค้นคว้า การถามเรื่องราวที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ของประเทศและของโลก การให้ทำงานที่ยากและซับซ้อน หรือที่ต้องอาศัยความพยายามในการค้นหาและทำให้สำเร็จ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศแข่งขันกันระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

4. บรรยายภาพของการยอมรับนับถือ คือ บรรยายภาพที่ผู้เรียนยอมรับนับถือผู้สอนในฐานะเป็นผู้ให้ความรู้และมีความสามารถทั้งด้านเนื้อหา และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ คือ มีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งในการทำงาน และชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังเป็นบรรยายภาพที่ผู้สอนจะต้องยอมรับผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความสามารถ สติปัญญา ความถนัด ทักษะแตกต่างกัน โดยยอมรับในคุณค่าของผู้เรียนแต่ละคน และนำคุณค่าหรือความสามารถของแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือนำความสามารถที่แตกต่างกันมาประสานสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์ เกิดมรรคผลอันพึงจะได้ เป็นวิธีแตกต่างกัน ไม่มีใครโง่จนเรียนไม่ได้ และไม่มีผู้ใดฉลาดแบบเป็นเลิศจนไม่ต้องเรียน ถ้าผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศดังกล่าวได้จะทำให้ผู้เรียนพบเห็นคุณค่าของตัวเอง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

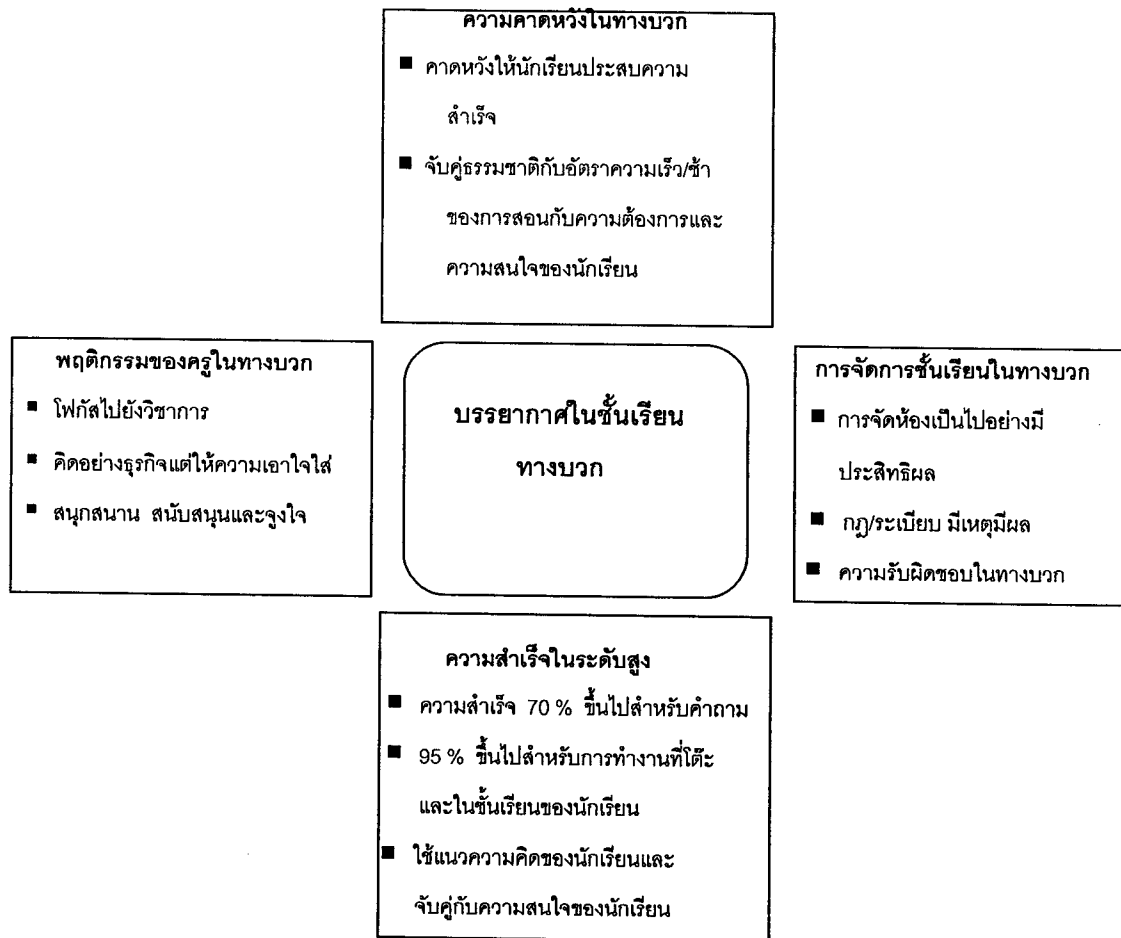
5. บรรยายภาพของการควบคุม เป็นบรรยายภาพที่ทำให้ผู้เรียนในห้องเรียนมีวินัยในตัวเอง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของห้องเรียน และความรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดโดยผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบงานของตนเองมีความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและออกจากห้องเรียน ตลอดจนการตรงต่อเวลาในการส่งงานมีวินัยในการประพฤติปฏิบัติในห้องเรียนอย่างเหมาะสม ทั้งด้านการแต่งกาย ภาษาท่าทาง ตลอดจนวาจาที่ใช้ มีความสุภาพและเป็นผู้มีสัมมาคารวะให้ตระหนักเสมอว่าการที่ผู้สอนมีความคุ้นเคย เป็นกันเองกับผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งดีแต่ต้องสร้างให้ผู้เรียนมีความเกรงใจและประพฤติในทางเหมาะสมทั้งกาย วาจาและใจด้วย

6. บรรยายภาพของการกระตุ้นความสนใจ คือ ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดและผู้สอนรู้จักการให้ การเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความถี่ของการมีพฤติกรรมในทางพึงประสงค์

นอกจากนี้ อารี พันธุ์มณี (2545 : 4 - 5) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญในการทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนการสอน คือ ผู้สอนและผู้เรียน โดยครูจะเป็นผู้ริเริ่มสร้างบรรยากาศ ผู้เรียนก็เป็นผู้ตอบสนองและเติมสีสันให้กับบรรยากาศการเรียนการสอน ให้เป็นไปในรูปแบบต่างกัน บรรยายภาพการเรียนการสอนที่ผู้สอนให้ความอบอุ่นทั้งทางกายและจิตใจ สร้างความรู้สึก

ไว้วางใจให้กับผู้เรียน ผู้เรียนได้รับความเข้าใจ เป็นมิตร เอื้ออาทร ห่วงใย ตลอดจนให้ความดูแลช่วยเหลือจะทำให้ผู้เรียนมีความกล้าและอยากเรียนรู้มากขึ้น บรรยากาศการเรียนการสอนที่มีการยอมรับมองเห็นคุณค่าในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนได้ ผู้สอนควรกระตุ้นผู้เรียนให้ยอมรับตนเองและเชื่อมั่นว่าสามารถทำสำเร็จ ด้วยความคิดที่ว่า “ถ้าคุณเชื่อว่าคุณทำได้ คุณก็จะทำได้สำเร็จ” ส่วนการดำเนินชีวิต คุณถูกดูแล เยาะเย้ย ถากถาง ประชดประชัน เสียชื่อเสียง จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอับอาย เสียหน้า และขาดกำลังใจที่จะเรียนรู้และลดทอนความคิดสร้างสรรค์ ส่วนลอเรนซ์ (Lawrencz. 1976 : 315) กล่าวว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน บรรยากาศของห้องเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้เรียน ถ้าผู้เรียน มีสภาพจิตใจดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉง มีความสนใจ ฟังพอใจในการเรียนย่อมช่วยเสริมการเรียนรู้ได้ดีและมากขึ้น ทั้งนี้ กอร์ดอน (Jones; & Jones. 1990 : 67; Citing Gordon. 1974) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนจะดีเมื่อ ครูมีความเปิดเผยและโปร่งใส ให้ความเอาใจใส่ดูแล และเป็นที่ยอมรับนับถือของนักเรียน มีความถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มีการแยกแยะเพื่อส่งเสริมพัฒนาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล และมีการประชุมเพื่อหาความต้องการร่วมกัน

สำหรับ กูดและโบรฟี (T.C.Good; & J.E.Brophy. 1986 : 360) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียนทางบวกไว้ 4 ประการ คือ ความคาดหวังในทางบวก พฤติกรรมของครูในทางบวก การจัดการชั้นเรียนในทางบวก และความสำเร็จในระดับสูง ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 คุณลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียนทางบวก

ที่มา: T.C.Good; & J.E.Brophy. (1986). Educational Psychology: A Realistic Approach. (3 rd.ed.) by Nw Yok: Longman. p. 360.

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดห้องเรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ นั้น มีผู้ที่เสนอแนวคิดไว้หลากหลาย ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ดังนี้

เทือน ทองแก้ว (2538 : 75) เสนอแนวคิดเพื่อให้นักการศึกษาหรือครูได้พิจารณาเพื่อประกอบการวางแผนการจัดห้องเรียนยุคใหม่ ทั้งในการสร้างห้องเรียนขึ้นใหม่หรือการปรับปรุงห้องเรียนเดิม ดังนี้

1. การควบคุมแสง ห้องเรียนควรจะออกแบบให้สามารถควบคุมแสงได้ ระบายลมได้ดี ห้องเรียนที่มีหน้าต่างไม้จะควบคุมแสงได้ง่ายกว่าหน้าต่างกระจก ถ้าหากว่าเป็นหน้าต่างกระจกก็ ต้องมีผ้าม่านสีเข้ม ส่วนจะให้เข้มมากน้อยแค่ไหน จะต้องทดลองหรือพิจารณาดูว่า ถ้าต้องการฉายสไลด์ก็อาจต้องใช้พื้นห้องที่มีความมืดมากกว่าห้องฉายภาพโปร่งใส

2. แสงสว่าง การดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และฟิล์มสตริป ไม่ควรที่จะดูในที่มืดสนิทควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอที่สามารถจดโน้ตได้ ตามหลักการแล้วความมืดไม่ได้ช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนการสอน

3. ปลั๊กไฟ ในแต่ละห้องควรมีปลั๊กไฟประมาณ 4-5 แห่งหรือมากกว่า ติดไว้ในที่ต่าง ๆ กัน ตามผนังห้องที่จะตั้งเครื่องฉายภาพโปร่งใส หรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษาอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ให้ตรงจุดที่ต้องการใช้ อาจจัดไว้มุมห้อง กลางห้อง และด้านหน้าห้อง

4. การป้องกันเสียงสะท้อน ในห้องเรียนขนาดใหญ่อาจจะมีปัญหาการใช้เสียง นักเรียนคนที่นั่งข้างหลังอาจไม่ได้ยินเสียงครูผู้สอน จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องขยายเสียง ซึ่งจะต้องทดสอบให้ได้ยินทั่วห้อง ไม่เกิดเสียงสะท้อนหรือเสียงก้อง

5. การกำหนดสถานที่ของครู ครูอาจยืนสอนหน้าชั้นเรียนที่นักเรียนสามารถมองเห็นได้ทั่วชั้น ถ้าหากมีการขยายห้องออกไป อาจทำให้นักเรียนบางคนอยู่ห่างไกลจนเห็นครู ไม่ชัด เมื่อจำเป็นต้องขยายห้องเรียนออกไป ควรได้ยกพื้นหน้าห้องให้สูงขึ้น สามารถเลื่อนออกได้เมื่อไม่ต้องการใช้

6. เพดาน โรงเรียนสมัยใหม่บางแห่งต้องการประหยัดค่าก่อสร้างและต้องการพื้นที่ในห้องเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ใช้ฉายเครื่องฉายภาพโปร่งใส เป็นต้น ดังนั้นเพดานของห้องไม่ควรต่ำกว่า 10 ฟุต และมีพื้นที่กว้างสามารถเปลี่ยนแปลงกิจกรรมได้ง่าย สามารถจัดสอนได้เป็นทีม กลุ่มกิจกรรมและการศึกษาเป็นรายบุคคล

วีณา วโรตมะวิชญ (2543 : 9 - 10) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ไว้
ดังนี้

1. ครูควรจัดโต๊ะและที่นั่งนักเรียนโดยให้สะดวกต่อการทำงานของนักเรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ควรระมัดระวังเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวในห้องเรียน นอกจากการจัดโต๊ะและที่นั่งแล้ว ควรจัดให้มีหนังสือ สมุดงาน หรือวัสดุอื่นๆ ให้เพียงพอและสะดวกต่อการนำมาใช้

2. ข้อเสนอแนะในการจัดสิ่งต่างๆ ในห้องเรียน

2.1 ต้องแน่ใจว่านักเรียนสามารถมองเห็นครูในขณะที่ทำการสอนหรืออธิบาย มองเห็นกระดานดำชัดเจน และมองเห็นการแสดงวัสดุ อุปกรณ์สื่อการสอนหรืออื่นๆ ได้ชัดเจน

2.2 ระวังจุดต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียนเสียสมาธิในการเรียน เช่น หน้าต่างหรือประตู

2.3 ควรให้มีช่องว่างพอเพียงรอบๆ ที่นั่งของนักเรียน เพื่อว่าครูสามารถเข้าถึงตัวเด็กแต่ละคนได้ในขณะที่ดูแลและควบคุมการทำงานของนักเรียน

2.4 จัดให้โต๊ะครูบริเวณทำงานหรือบริเวณทำการสอนอยู่ตำแหน่งที่ครูสามารถมองเห็นนักเรียนทุกๆ คนได้ตลอดเวลา หลีกเลี่ยงการจัดมุมสนใจต่างๆ ในบริเวณที่อับ บังสายตา ซึ่งทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้เต็มที่

2.5 จัดที่นั่งให้นักเรียนอ่อนหรือนักเรียนที่ต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษไว้ใกล้โต๊ะหรือบริเวณที่ครูอยู่เป็นประจำ

2.6 ควรจัดหาที่เฉพาะที่นักเรียนสามารถมองเห็นได้ชัดเจนสำหรับติดป้ายประกาศ หรือแสดงผลงานของนักเรียน

3. เตรียมวางกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติ กฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนในชั้นเรียน แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทที่จะช่วยให้นักเรียนประพฤติตนได้ดีขึ้น และประเภทที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ ครูต้องเตรียมไว้ทั้งสองประเภท ดังนี้

3.1 ทำความตกลงกับนักเรียนให้ได้ว่า พฤติกรรมใดบ้าง จะยอมรับและไม่ยอมรับให้เกิดขึ้นในห้องเรียน

3.2 กำหนดวิธีการปฏิบัติตนในห้องเรียนในโอกาสและช่วงกิจกรรมต่างๆ

3.3 กำหนดระเบียบหรือกฎทั่วไปสำหรับการปฏิบัติตนในห้องเรียนและติดประกาศให้นักเรียนทราบ

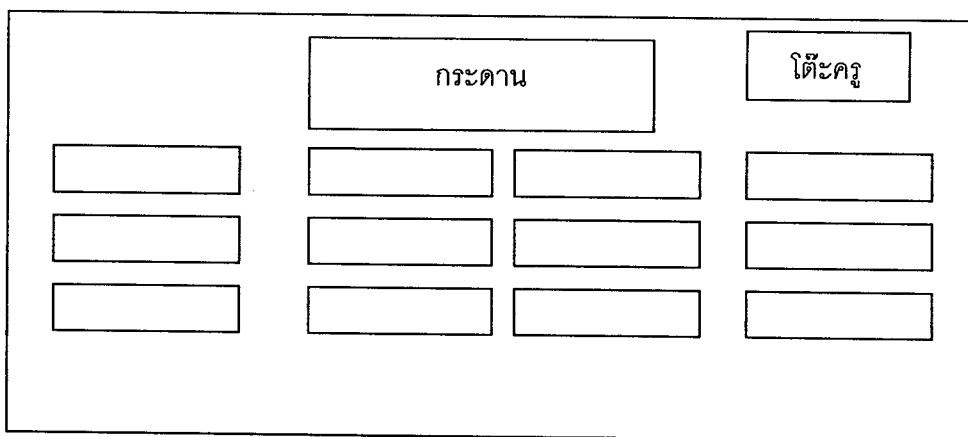
4. เติเรียนการระบุผลการกระทำที่นักเรียนจะได้รับเมื่อกระทำพฤติกรรมเหมาะสมและไม่เหมาะสมควรมีผลหลากหลายและเป็นผลที่พอเหมาะพอควร

วราภรณ์ รักวิจัย (2544 : 26 - 27) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของเด็ก ตลอดจนพัฒนาการของเด็ก ความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมที่จัดให้ต้องให้เด็กเรียนรู้เองจากประสบการณ์จริง ให้เด็กได้มีการสังเกต เข้าใจจากการได้เห็นสัมผัสจับต้อง ร่างกายจะมีกระบวนการปรับตัวเองกับสิ่งแวดล้อมภายนอก และมีการจัดรวบรวม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แสวงหาสิ่งต่างๆ เพื่อพัฒนาสติปัญญา โดยผ่านการกระทำ เป็นพลังมาจากภายในตัวเด็กเอง เป็นการสะสมประสบการณ์ สร้างความรู้เอง พัฒนาประสบการณ์เดิม เพื่อเป็นแนวทางและเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต กระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดมาจากการกระทำของตนเอง โดยมีประสบการณ์เดิมเป็นหลักและมีการจัดการ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สังคมรอบข้าง เป็นประสบการณ์ใหม่ พร้อมทั้งแรงจูงใจจากภายในและภายนอก โดยความสนใจและเป็นอิสระ ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เป็นการค้นพบด้วยตนเอง รู้จักการใช้สถานการณ์นั้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2545 : 6 - 7) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดโต๊ะในห้องเรียน โดยกล่าวว่า การจัดโต๊ะในห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศทางการเรียน การจัดโต๊ะเรียนทำได้หลายแบบขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะยึดวิธีสอนแบบใดเป็นหลัก เช่น จัดโต๊ะเรียนเพื่อเรียนแบบบรรยาย แบบสาธิต แบบประชุมกลุ่มย่อย หรือกิจกรรมการเรียนอื่นๆ อย่างไรก็ตามการจัดโต๊ะเรียนควรคำนึงถึงหลัก 4 ประการคือ 1.จำนวนนักเรียน 2.สภาพของห้องเรียน 3.ความสามารถของนักเรียน และ 4.สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

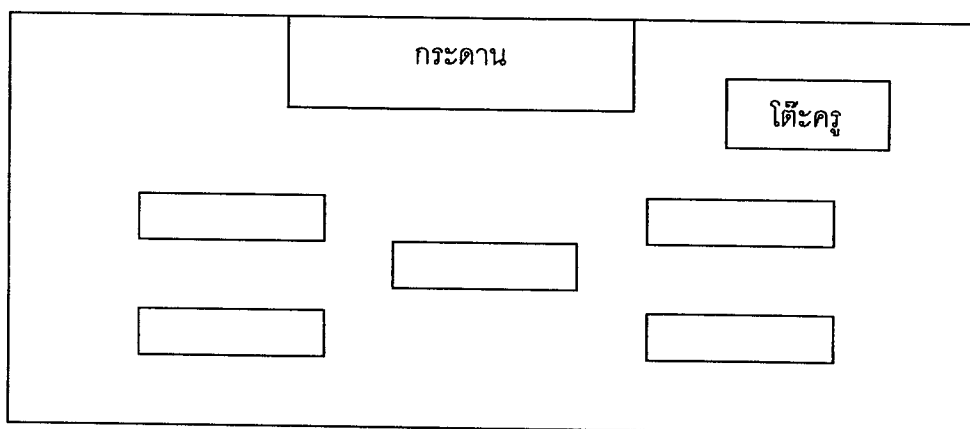
ตัวอย่างการจัดโต๊ะเรียนแบบต่างๆ

1. การจัดโต๊ะเรียนแบบธรรมดา เป็นการจัดโต๊ะเรียงแถวหันหน้าเข้าหากระดานหน้าชั้นเรียน เหมาะกับการสอนที่ยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เช่น ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แบบสาธิต ประกอบการบรรยาย ห้องเรียนแบบนี้เน้นความเข้มงวด ระเบียบวินัย และเน้นบรรยากาศที่เงียบ

ภาพประกอบ 3 การจัดโต๊ะแบบธรรมดา

2. การจัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่มย่อย เป็นการจัดโต๊ะเรียนเพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มเดียวกันนั่งหันหน้าเข้าหากัน ซึ่งกลุ่มย่อยอาจประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 4-8 คน การจัดแบบนี้ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่ม แบบอภิปรายกลุ่มย่อย แบบปฏิบัติการทดลอง เป็นต้น การจัดตั้งแบบนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและกัน สร้างความคุ้นเคยกันและกันตลอดจนศึกษาหาความรู้ โดยใช้กระบวนการหาความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

ภาพประกอบ 4 การจัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่มย่อย

4. ความหมายของเจตคติ

คักดี สุนทรเสณี (2531 : 2 - 3) กล่าวว่าเจตคติ หมายถึง ความสลับซับซ้อนของ ความรู้สึกความอยาก ความกลัว ความเชื่อมั่น ความลำเอียง หรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะ สร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้าน สภาพแวดล้อมที่จะ มาถึงทางใดทางหนึ่งในด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมที่จะตอบสนอง

สิริอร วิชชาวุธ (2544 : 199) กล่าวว่าเจตคติต่องานคือ ความรู้ ความเชื่อ ความรู้สึกและ แนวโน้มของการกระทำที่มีต่องาน ซึ่งจะมีผลต่อระดับการทำงานของบุคคล ทั้งนี้ ในการทำงาน ต้องพยายามให้บุคคลที่เป็นสมาชิกขององค์กรมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง เพื่อนร่วมงานและองค์กร เพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เพราะเชื่อว่าบรรยากาศในการทำงานที่ดีจะ ช่วยให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและมีผลผลิตมากขึ้นด้วย ข้อมูลนี้ได้รับการ สนับสนุนโดยบริษัท J.W. Newman Cooperation ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ของเจตคติกับการปฏิบัติงาน แล้วพบว่าเจตคติของคนที่มีผลงานสูงจะมีลักษณะ ดังนี้ คือ (สุพิน เดชาคุปต์. 2539 : 53 - 55)

1. ชื่อเสียงเกียรติภูมิ (Self-Esteem) รักชื่อเสียงของตนเอง บุคคลที่มีผลงานดีมักจะมอง ว่าตนเองเป็นคนมีคุณค่า มีความสำคัญและมีความสามารถในการสร้างความสำเร็จ

2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) บุคคลที่ทำงานดีจะมีความรับผิดชอบต่อผลของ กิจกรรมต่างๆ ที่ทำไม่ว่าจะออกมาในรูปใด ถ้าผลงานออกมาดีก็มีความภูมิใจ แต่ถ้าล้มเหลวก็ ยอมรับและหาทางแก้ไข

3. มองโลกในแง่ดี (Optimism) บุคคลที่ประสบความสำเร็จทั้งหลายมักจะมองสิ่งต่างๆ ในแง่ดี และเชื่อว่าสิ่งต่างๆ นั้น สามารถทำให้ดีขึ้นได้ และตนมีความสามารถในการกระทำนั้น

4. เน้นเป้าหมาย (Goal oriented) ผู้ที่ทำงานเป็นจะตั้งเป้าหมายและการกระทำต่างๆ ให้ เป็นไปในทิศทางที่สู่เป้าหมายนั้น

5. มีจินตนาการ (Imaginativeness) ผู้ต้องการความสำเร็จ จะต้องไม่ผูกพันกับอดีตแต่ ต้องคิดถึงอนาคตและจินตนาการถึงสิ่งที่ดีที่จะเกิดขึ้น

6. มีความตระหนัก (Awareness) ผู้ที่ประสบความสำเร็จมักจะตื่นตัวรับรู้และตระหนัก ว่าสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวนั้นมีอะไร เป็นอย่างไร และจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร

7.ความคิดสร้างสรรค์ (Creativeness) ในการกระทำใดๆ ผู้หวังความสำเร็จจะต้องเป็นผู้แสวงหาสิ่งแปลกใหม่ดีกว่าและดีกว่า เพื่อทำงานให้ดีขึ้น

8.การติดต่อสัมพันธ์ (Communicativeness) ผู้ที่ประสบความสำเร็จจะต้องรู้จักติดต่อกับบุคคลต่างๆ ยอมรับความสำคัญของผู้อื่น และรับฟังข้อมูลข่าวสารจากบุคคลต่างๆ

9.มุ่งความเจริญเติบโต (Growth oriented) ผู้ที่ประสบความสำเร็จจะต้องหวังความเจริญก้าวหน้า ความเจริญเติบโต ทำงานแบบมุ่งไปข้างหน้ามากกว่ารอให้เหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วจึงแก้ปัญหา

10.ตอบโต้ความกดดันในทางบวก (Positive response to pressure) ในภาวะวิกฤตจะต้องแก้ปัญหาภาวะกดดันนั้นว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ

11.ความศรัทธา (Trust) คือมีความเชื่อในผู้อื่นว่ามีความสามารถและพร้อมที่จะสนับสนุน เปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความสามารถ

12.ความสนุกสนาน (Joyfulness) ผู้รับความสำเร็จจะต้องรู้สึกสนุกสนานกับงานที่ตนทำทุกอย่าง

13.กล้าเสี่ยง (Risk taking) จะต้องเห็นว่าความไม่แน่นอนของสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งธรรมดาการทำงานคือการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีที่สุด แต่ไม่ใช่สมบูรณ์แบบที่สุด (Excellence not perfection)

14.ใช้หลักเดี๋ยวนี้ (Nowness) การตัดสินใจใดๆ หรือการกระทำใดๆ จะต้องไม่ผลัดวันประกันพรุ่งต้องทำทันที

สำหรับสร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2545 : 64) กล่าวว่าเจตคติคือ ผลผสมผสานของความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใด สถานการณ์ ซึ่งออกมาในรูปการประเมินค่า อันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้และความรู้สึกเหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

มีลเลย์ และแมคอินทอช (Mealey & Mcintosh.1995 : 177) กล่าวว่า เจตคติมีความหมายในทางจิตวิทยาซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจริงในชีวิต เจตคติของคนเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง เป็นสิ่งซึ่งคนมีความรู้สึกเกี่ยวกับมันโดยคนอาจชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น

วิลคินสัน และแคมป์เบล (Willkinson & Campbell.1997 : 262) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นบวกหรือเป็นลบ เป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลต่อสิ่งของ สังคม ความคิดหรือเหตุการณ์

ดังนั้น เจตคติจึงมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลว่าจะแสดงออกมาในทางบวกหรือทางลบ ถ้าบุคคลใดมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดก็น่าจะมีผลทำให้สิ่งที่กระทำอยู่นั้นออกมาในทางบวก แต่ถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นๆ ก็จะมีพฤติกรรมออกมาในทางลบ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่แสดงพฤติกรรมใดๆ ออกมา ซึ่ง ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 96) ได้ให้แนวคิดไว้น่าสนใจว่าเจตคติหรือทัศนคตินับเป็นสิ่งชี้วัดถึงพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกได้ถึง การแสดงออกในพฤติกรรมต่างๆ ได้ กล่าวคือ เจตคติต่องานในเชิงบวกจะช่วยบ่งชี้ถึงพฤติกรรมในเชิงสร้างสรรค์ที่จะมีขึ้นในตัวบุคคล ตรงข้ามกับเจตคติต่องานในเชิงลบที่ช่วยให้เห็นถึงพฤติกรรมในเชิงลบได้เช่นกัน หากบุคคลมีเจตคติในด้านลบหรือเกิดความไม่พอใจในการทำงานขึ้นปัญหาที่ตามมานั้นมีมากมายซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกอาจเป็นได้ทั้งในเชิงความคิดหรือด้านจิตใจ

สำหรับผู้ที่มิอาชีพครูนั้น จุฑามาศ มุสิกเกิด (2548 : 51) กล่าวว่า ครูที่มีเจตคติต่อวิชาชีพของตน ย่อมปฏิบัติหน้าที่ได้ดี เกิดความสุขในการเป็นครูและพร้อมที่จะทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ทางด้านการสอน การช่วยเหลือโรงเรียน หรืองานประจำด้านอื่น ในขณะเดียวกันถ้าครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพของตนแล้วก็ย่อมจะไม่มี ความพอใจในการประกอบอาชีพครู ไม่เกิดความพยายามที่จะทำงานให้ได้ผลเต็มศักยภาพที่พึงกระทำได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการสร้างสรรค์บรรยากาศให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำชั้น เพราะนอกจากจะจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอนแล้วยังมีหน้าที่จัดบรรยากาศให้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อผู้เรียน เป็นบรรยากาศในทางบวกทั้งด้านกายภาพ ด้านจิตภาพและด้านสังคม

4.ความเป็นผู้นำทางวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับการพิจารณาคุณภาพของประถมศึกษาลำปางงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 1) ที่ได้กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพของการประถมศึกษาไว้ 4 ประการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาวะสุขภาพ อัตราการเข้าชั้น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษานั้นไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับใด หรือการศึกษาในแง่ใดต่างมีจุดมุ่งหมายของการพัฒนาอยู่ที่ "ผู้เรียน" เป็นสำคัญ นั่นคือ จะต้องก่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างน้อยใน 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา (cognitive) ด้านทักษะความสามารถ (psychomotor) และด้านความรู้สึกนึกคิด (affective) ส่วนรายละเอียดขึ้นอยู่กับว่า สังคมใดหรือหน่วยงานใดจะกำหนดไว้ว่าอย่างไร ในบรรดางานต่าง ๆ ที่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติงานวิชาการถือเป็นงานหลักที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านักเรียนจะดีหรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นสำคัญ จุดมุ่งหมายของงานวิชาการนั้นอยู่ที่การสร้างให้นักเรียนนั้นมีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ความสำคัญมิได้อยู่ที่การอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่งานวิชาการเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของการเมืองและความมั่นคงของชาติ ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องให้ความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายของงานวิชาการ และสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ตามกรอบงานที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานการประถมศึกษากาญจนบุรี, 2545 : 30 - 57) นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่กล่าวถึงความหมายของคำว่า การปฏิบัติงานวิชาการไว้หลากหลาย ดังนี้

ธเนศ คิตรงูเรือง (2539 : 56) กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การปฏิบัติงานวิชาการเป็นหัวใจของการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542 : 2) กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการ หมายถึง การจัดการกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ

บังอร มธุรสสุวรรณ (2542 : 26) กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับกมล ภูประเสริฐ (2544 : 2) กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการ หมายถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา ส่วนจันทร์ พักตร์เพียงจันทร์ (2547 : 50) กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นภารกิจที่ผู้บริหารและครูร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ งานด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน งานด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา และงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการควรมีคุณลักษณะเฉพาะของคนที่มีความจริงใจ มุ่งมั่นต่อการทำงาน มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส มีสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดที่ต้องมีโลกทัศน์กว้าง มองการณ์ไกลและมีพฤติกรรมผู้นำที่เป็นแบบเน้นความสัมพันธ์ที่ดีกับ

ผู้ร่วมงาน รวมทั้งสามารถชี้แจงองค์กรได้อย่างสร้างสรรค์ (อังคินันท์ อินทรกำแหง, 2547 : 96 - 97; อ้างอิงจาก เกียรติกำจร กุศล : 2543) ทั้งนี้ ชูเมคเคอร์ และเฟรสเซอร์ (Shoemaker and Fraser, 1981 : 178 - 182) ยังชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารจะต้องมีบทบาทดังนี้

1. ต้องศึกษาถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการและการแนะแนว

2. ต้องสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ให้เต็มไปด้วยความเป็นระเบียบ ทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย คณะครูอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

3. ต้องมีความคาดหวังสูง เพื่อสนับสนุนคณะครูและนักเรียน

4. ต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนของครู และมีระบบการประเมินผลการเรียนการสอนที่ดี ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ซึ่งในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะวัดกันที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน

5. วัฒนธรรมโรงเรียน

ด้วยโรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่ประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ คณะครู ภารโรง และบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งต่างก็มีความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และแนวทางในการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป แต่เมื่อทุกคนมาอยู่ร่วมกันในโรงเรียนเป็นเวลานาน ต่างก็จะถูกหล่อหลอม ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนมีแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นแนวทางคล้ายกันหรือเหมือนกัน เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ทุกคนยอมรับและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมโรงเรียน ซึ่ง สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531 : 40) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมโรงเรียน ว่าหมายถึงแนวปฏิบัติในการแก้ปัญหาทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน ซึ่งเคยใช้ปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นเวลานานพอสมควร และได้รับการถ่ายทอดสู่สมาชิกใหม่โรงเรียน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติอันเป็นที่ยอมรับของทุกคน

เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni.1988 : 104 - 106) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียนว่ามี 4 ระดับ คือ

1.ระดับที่สามารถสัมผัสและสังเกตได้ ซึ่งปรากฏจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเป็นวัฒนธรรม เช่น ลักษณะคำพูด การประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่ปรากฏแก่สายตา พฤติกรรมที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมานี้จะปรากฏให้เห็นได้จากระเบียบแบบแผน พิธีการและสัญลักษณ์อื่นๆ ที่ปฏิบัติกันในโรงเรียน

2.ระดับที่เป็นทัศนคติของบุคลากรในโรงเรียน ทัศนคตินี้เกี่ยวข้องกับระเบียบที่ปฏิบัติร่วมและปทัสถานที่บุคลากรในโรงเรียนยอมรับ

3.ระดับที่เกี่ยวกับค่านิยม ค่านิยมนี้แสดงให้เห็นถึงข้อตกลงที่ครูร่วมกันปฏิบัติ ข้อตกลงนี้อาจอยู่ในรูปของการศึกษาหรือเป็นนโยบายหรือปรัชญาของโรงเรียน

4.ระดับที่เกี่ยวกับสมมติฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่าระดับอื่นๆ เพราะเป็นลักษณะเฉพาะที่แอบแฝงหรือปรากฏให้เห็นก็ได้

วัฒนธรรมทั้ง 4 ระดับนี้ เป็นตัวกำหนดรูปแบบที่สำคัญของวัฒนธรรมโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยประวัติและประเพณีของโรงเรียน ค่านิยม ความเชื่อ ปทัสถานและพฤติกรรม ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียนดังกล่าว คือ

1.ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน (The school's history) ได้แก่ อดีตของโรงเรียนที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่น รูปแบบของพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อกันมา การกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ที่เป็นวีรบุรุษและวีรสตรีของครูและนักเรียนในโรงเรียน

2.ความเชื่อ (Beliefs) เป็นสมมติฐานและความเข้าใจที่ครูและบุคลากรอื่นๆ ได้กระทำร่วมกัน จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของโรงเรียน การเรียนการสอน บทบาทของครูและนักเรียน ระเบียบวินัย ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง บางทีสมมติฐานและความตั้งใจอยู่ในรูปของปรัชญาและข้อกำหนดอื่นๆ

3.ค่านิยม (Values) คือ สิ่งที่โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประเมินค่าสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏ

4.บรรทัดฐานและมาตรฐาน (Norms and standards) ได้แก่ สิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ สำหรับควบคุมพฤติกรรมของครูอาจารย์ในโรงเรียน จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ควรชมเชย ยกย่องหรือลงโทษ

5.รูปแบบของพฤติกรรม (Patterns of behavior) คือ สิ่งที่ยอมรับและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่สม่ำเสมอภายในโรงเรียน

สำหรับองค์ประกอบของวัฒนธรรมโรงเรียนนั้น เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1998 : 195 ; อ้างอิงจาก Patterson, Purkey and Parker, 1986 : 50 - 51) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวัฒนธรรมของโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งมี 10 ประการ ดังนี้

1. ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน (School purpose) ภายในโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ ที่แจ่มถึงความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความสำคัญที่บุคลากรในโรงเรียนจะต้องเข้าใจความมุ่งประสงค์ในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางและพื้นฐานในการปฏิบัติงาน
2. การเพิ่มอำนาจ (Empowerment) ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญของการเพิ่มอำนาจในการตัดสินใจของบุคลากรในโรงเรียนในบางสถานการณ์ พร้อมทั้งให้โอกาสในการรับรู้ข่าวสารและการได้รับปัจจัยต่างๆ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน
3. การตัดสินใจ (Decision making) ในการตัดสินใจ ผู้บริหารควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ และผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่โรงเรียน พร้อมทั้งการมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจมากที่สุด
4. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน (Sense of community) ผู้บริหารควรดำเนินการโดยยึดโรงเรียนเป็นหลัก โดยให้ความช่วยเหลือและพัฒนาบุคลากร พร้อมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการเป็นเจ้าของหน่วยงานให้มากที่สุด
5. ความไว้วางใจ (Trust) ผู้บริหารควรให้ความไว้วางใจในการตัดสินใจปฏิบัติงานต่างๆ ของบุคลากร
6. ความมีคุณภาพ (Quality) โรงเรียนควรคำนึงถึงมาตรฐานสูงสุดของงานและการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อพัฒนาให้สมาชิกมีคุณภาพมากขึ้น
7. การยอมรับ (Recognition) โรงเรียนควรยอมรับและเห็นคุณค่าของบุคลากร พร้อมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรได้แสวงหาความคิดที่ดีและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน
8. ความเอื้ออาทร (Caring) โรงเรียนควรเอาใจใส่ดูแลในเรื่องความเป็นอยู่และส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร
9. ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) โรงเรียนควรเห็นคุณค่าของความเป็นเอกภาพและความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากร พร้อมทั้งรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและคุณภาพของบุคลากร

10. ความหลากหลายของบุคลากร (Diversity) โรงเรียนควรเห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน พร้อมทั้งมีการยืดหยุ่นและผสมผสาน ความแตกต่างในรูปแบบและวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกันของบุคลากรให้เข้ากับความมุ่งประสงค์และค่านิยมของโรงเรียน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยต่างประเทศ

วอลเบอร์ก (Walberg. 1966 : 969; อ้างอิงจาก O'Leary & O'Leary. 1977 : 389) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและปฏิกริยาของนักเรียนในห้องที่มีต่อสภาพแวดล้อมนั้น พบว่า สภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อนักเรียนในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย

ลอเรนซ์ (Lawrenz. 1976 : 315) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยา ประกอบด้วยพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน กับนักเรียนบรรยากาศของห้องเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้เรียนถ้าจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนได้ดีย่อมทำให้นักเรียนมีสภาพจิตใจดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉงและเกิดความพึงพอใจในการเรียน

แวง แฮร์เทล; และวอลเบอร์ก (Wang, Haertel & Walberg. 1993 - 1994) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสภาพของการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า การจัดชั้นเรียนมีผลสำคัญที่สุดต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน มากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เช่น สิ่งแวดล้อมที่บ้าน กระบวนการรู้คิด (Cognitive processes) การสนับสนุนของพ่อแม่ เป็นต้น

6.2 งานวิจัยในประเทศ

ในประเทศไทย ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของห้องเรียนระดับประถมศึกษา มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2522 หลังจากนั้นก็มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมหรือแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและห้องเรียน ดังเช่น

มัลลิกา นิตยาพรและคนอื่นๆ (2525 : 1 - 10) ได้ทำการศึกษาอุปสรรคและแนวทางที่จะปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพของการประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2523 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524

ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพโรงเรียน องค์ประกอบด้านสภาพการเรียนการสอนและองค์ประกอบด้านสถานภาพครู ส่งผลต่อสภาพการเรียนการสอน พบว่า ตัวแปรบรรยากาศในห้องเรียนของโรงเรียนกลุ่มสูงดีกว่าโรงเรียนกลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถจำแนกคุณภาพการเรียนการสอนได้ คือ ความสะอาดและความเป็นระเบียบของห้องเรียน การถ่ายเทอากาศในห้องเรียน แสงสว่างในห้องเรียน ความพร้อมของเครื่องใช้ประจำห้อง ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ในห้องเรียน และการจัดชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้

ธีระ รุญเจริญ (2526 : 61) ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน พฤติกรรมของครู และพฤติกรรมนักเรียน ได้ผลสรุปว่า บุคลิกลักษณะเฉพาะของครู ทักษะของครู และพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ และสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนมีความสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะของครู ทักษะของครู และพฤติกรรมในชั้นเรียน

ประนอม ทวีกาญจน์ (2526); ประดิษฐ์ ศิริวิฑฒพงษ์ (2531); และทศพล สิงทิดนุ (2533); ปราณี จำนงเจริญ (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน พบว่าการสร้างบรรยากาศในการเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ประนอม ทวีกาญจน์ (2526) ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเดิม สภาพแวดล้อมที่บ้าน บรรยากาศในชั้นเรียน คุณภาพการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และคอยสนับสนุนเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ความพึงพอใจ จะเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนและมีโอกาสเรียนสำเร็จมากขึ้น

กรมการฝึกหัดครูร่วมกับประเทศสมาชิกสมาคม IEA (International Association for the Evaluation of Education Achievement) (กรมการฝึกหัดครู, 2529 : 183-195) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และการส่งผลขององค์ประกอบสภาพแวดล้อมของห้องเรียนต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ตัวแปรบริบท เช่น ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน ความขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน และขนาดของชั้นเรียน ตัวแปรนักเรียน เช่น ภูมิหลังของครอบครัว ความรู้พื้นฐานก่อนเรียน การรับรู้ของนักเรียนต่อการมุ่งหวังในงานของครู เจตคติต่อวิชาเรียน ตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในกระบวนการเรียนการสอน เช่น ลักษณะของกิจกรรม การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน การสอนเนื้อหาอย่าง

รวดเร็ว และทบทวนเมื่อมีเวลาเหลือ การสอนตามคู่มือครู ความบกพร่องในการใช้กระดานดำ เป็นต้น

ปราโมทย์ อุปถัมภ์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนจำแนกตามพฤติกรรมการดูแลเอาใจใส่จากครู แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ห้องเรียนที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และห้องเรียนที่ไม่ได้รับการเอาใจใสน้อย ส่วนการจัดบรรยากาศในห้องเรียนจำแนกตามลักษณะปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียนได้เป็น 3 แบบคือ บรรยากาศแบบเป็นกันเอง บรรยากาศแบบปล่อย และบรรยากาศแบบควบคุม นอกจากนั้น ยังพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนมีปัจจัยหลัก 3 ประการคือ สภาพห้องเรียน ตัวครูและตัวนักเรียน

กรมวิชาการ (2541 : 44 - 71) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพ ความคาดหวัง สภาพปัจจุบัน และปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า ยังมีปัญหาหลายด้านโดยเฉพาะในส่วนของครูผู้สอน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ กล่าวคือ ชั้นเรียนมีนักเรียนมากเกินไป นักเรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ขาดบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย ครูไม่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และขาดงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการจัดทำสื่อ ประการสุดท้ายคือ เรื่องงบประมาณนั้น ครูส่วนใหญ่ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามความประสงค์

องอาจ นัยพัฒน์ (2543 : 46) ศึกษาการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ซึ่งใช้ลักษณะการวัดบรรยากาศในห้องเรียน/ชั้นเรียนที่เน้นหนักไปทางด้านบรรยากาศทางสังคมหรือประชาคม (Communitarian Climate) ได้แก่ ความเป็นประชาธิปไตยในห้องเรียน/ชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนหรือระหว่างนักเรียนด้วยกัน และความเอื้ออาทรของครูที่มีต่อนักเรียนและบรรยากาศด้านระเบียบวินัย (Disciplinary Climate) พบว่า บรรยากาศในห้องเรียน/ชั้นเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน

วีณา วโรตมะวิชญ (2543) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมห้องเรียนและปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ครูที่รับผิดชอบในการเรียนการสอนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนมานาน ผ่านกระบวนการอบรม มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนของตน ใช้อุปกรณ์การสอน และมีการถามคำถามการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล น่าจะเป็นภาพของสภาพแวดล้อมที่น่าพอใจ เพราะ

เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ดี ส่วนปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนนั้น พบปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ที่มีผลมาจากครูผ่านการอบรมและเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

ทวีศิลป์ สารแสน (2543 : 133 - 137) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน ด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ส่วนด้านความพึงพอใจของนักเรียนพบว่านักเรียนในโรงเรียนมัศึกษามีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.44$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของประนอม ทวีกาญจน์ (2527 : 61) ที่ได้วิจัยพบว่าในชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมีการสนับสนุนจากครู จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สนใจที่จะตอบคำถาม และการที่ครูเอาใจใส่ ให้คำแนะนำและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนย่อมทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจพึงพอใจในบรรยากาศในห้องเรียน

พรจิรา วงศ์ชนะภัย (2545 : 62) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตเสรีไทย กรุงเทพมหานคร พบว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างครูและนักเรียนส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน และทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้อาชีวการสูง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนหรือบรรยากาศการเรียนรู้อาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ สามารถเป็นตัวทำนายหรือตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการเรียนการสอน ดังนั้น ถ้าครูสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนได้ จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าครูไม่สามารถสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในห้องเรียน ห้องเรียนก็จะขาดความกระตือรือร้น ขาดความร่วมมือและจะทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อันดีในห้องเรียนของครูผู้สอนประการแรกคือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู ประการที่สองคือ ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางการของ

ผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดดังที่กล่าวข้างต้นส่งผลต่อการสรรค์สร้างการเรียนรู้ของครูผู้สอนบ้างและมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมั่นใจว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนที่จะเห็นแนวทางพัฒนาตนเองในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกให้เกิดขึ้น เพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง และสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปพิจารณาว่าปัจจัยใดส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนมากที่สุด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมหรือเพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์ในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกให้กับครูผู้สอนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรอิสระกับตัวแปรการสรรคส์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน และระดับน้ำหนักความสำคัญของกลุ่มตัวแปรอิสระเหล่านั้นที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรการสรรคส์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยจึงได้วางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 2.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตคลองเตย เขตบางนา เขตพระโขนง เขตบางคอแหลมและเขตยานนาวา (ภาพประกอบ 6 ในภาคผนวก) มีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ 16 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 839 คน

จากการสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากร จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ รายงานสถิติการศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2548 : 89 - 90) นำมาจัดทำกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) โดยจำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ ตามเกณฑ์ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนครู ในกลุ่มเขตเจ้าพระยา จำแนกตามเพศและขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนครู		
		ชาย	หญิง	รวม
เล็ก	วัดจันทร์นอก	3	7	10
	วัดบางโคล่นอก	2	6	8
	รวม	5	13	18
กลาง	วัดปริวาส	3	19	22
	วัดคลองใหม่	5	10	15
	วัดคลองภูมิ	3	11	14
	บางจาก	9	21	30
	วัดธรรมมงคล	6	21	27
	วัดลาดบัวขาว	2	12	14
	วัดจันทร์ใน	11	16	27
	วัดสะพาน	8	13	21
	วัดคลองเตย	3	10	13
	วัดบางนาใน	4	19	23
รวม	54	152	206	
ใหญ่	วัดดอกไม้	8	25	33
	วัดช่องลม	8	35	43
	วัดช่องนนทรี	17	25	42
	วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม	9	25	34
	พูนสิน (เพชรสุขอุปลัมภ์)	4	19	23
	วัดไผ่เงินโชตนาราม	13	28	41
	วัดราชสิงขร	11	26	37
	วัดไทร	8	24	32
	ศูนย์รวมน้ำใจ	12	34	46
	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	13	21	34
	วัดบางนาออก	10	18	28

ตาราง 2 (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนครู		
		ชาย	หญิง	รวม
ใหญ่	ผ่องพลอยอนุสรณ์	8	34	42
	รุ่งเรืองอุปถัมภ์	11	34	45
	อำนวยการกศวิโรจน์อนุสรณ์	10	27	37
	ศรีเยี่ยมอนุสรณ์	18	52	70
	เพ็ญพินอนุสรณ์	8	20	28
	รวม	168	447	615
	จำนวนครูรวมทั้งสิ้น	227	612	839

ที่มา : สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2548 : 89 - 90) รายงานสถิติการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 5 โรงเรียนและโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน เป็นครูชาย 57 คน ครูหญิง 263 คน รวม 320 คน ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1.การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นโดยใช้เพศเป็นชั้น (Strata) และมีครูผู้สอนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) แล้วดำเนินการสุ่มโดยใช้หลักการสุ่มด้วยการกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (Limit of error) $\pm 10\%$ และระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence : $1 - \alpha$) ที่ .95 ($\alpha = .05$) ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 กำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน ($e = Z_{0.05/2} S_{\bar{x}}$) เท่ากับ 1 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นขนาดที่เพียงพอในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

1.2 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ได้จากการนำแบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรคสร้างบรรยากาศในห้องเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูจำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูประจำชั้นโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา เขตคลองเตยและ

ครูประจำชั้น โรงเรียนพูนสิน (เพชรสุโขปถัมภ์) เขตพระโขนง โดยแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ได้ค่าความแปรปรวนเท่ากับ 400.00 จึงได้นำค่า ความแปรปรวนไปประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.3 นำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 110) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 289 คน เป็นครูชาย 52 คนและครูหญิง 237 คน ผู้วิจัยจึงเปิดตารางหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ศรีชัย กาญจนวาสี (2545 : 135) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 286 คน ซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกับที่ คำนวณได้

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาด โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งทำการสุ่มโรงเรียน จำนวนร้อยละ 50 ของโรงเรียนแต่ละขนาด ได้โรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 5 โรงเรียนและโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน

2.2 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้เพศของ ครูผู้สอนจากโรงเรียนที่ได้ในข้อ 2.1 เป็นชั้น (Strata) และมีครูเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน (มีครูชาย 3 คน ครูหญิง 6 คน รวม 9 คน) โรงเรียนขนาดกลาง 5 โรงเรียน (มีครูชาย 13 คน ครูหญิง 76 คน รวม 89 คน) และโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน (มีครูชาย 41 คน ครูหญิง 181 คน รวม 222 คน) ได้กลุ่มตัวอย่าง 320 คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศและขนาดโรงเรียน

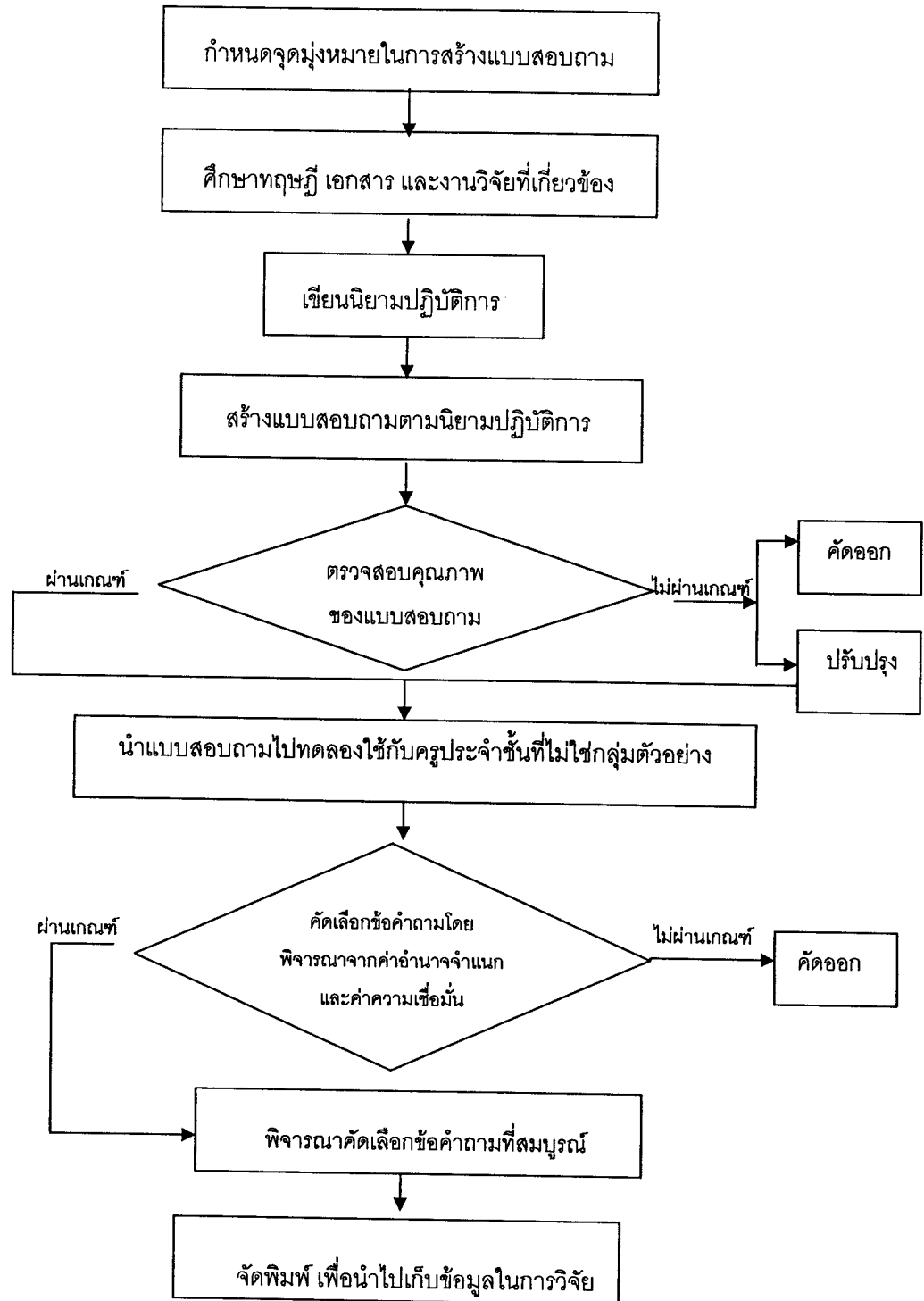
ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนครู		
		ชาย	หญิง	รวม
เล็ก	วัดจันทร์นอก	3	6	9
	วัดธรรมมงคล	4	17	21
	วัดจันทร์ใน	3	15	18
กลาง	วัดคลองเตย	2	13	15
	วัดบางนาใน	2	15	17
	บางจาก	2	16	18
ใหญ่	วัดดอกไม้	3	18	21
	วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม	4	19	23
	วัดไผ่เงินโชตนาราม	5	23	28
	วัดราชสิงขร	4	22	26
	ศูนย์รวมน้ำใจ	5	28	33
	ศรีเอี่ยมอนุสรณ์	9	25	34
	วัดช่องลม	4	22	26
	วัดช่องนนทรี	7	24	31
	จำนวนครูรวมทั้งสิ้น	57	263	320

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท (Likert) เพราะเป็นมาตราวัดที่ให้ความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง และพัฒนาเพื่อใช้วัดด้านความรู้สึกได้หลายอย่าง (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2542 : 90) ซึ่งกำหนดน้ำหนักตามระดับของความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามมีจำนวน 1 ชุด รวม 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	ข้อมูลทั่วไป
ตอนที่ 2	แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู
ตอนที่ 3	แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ตอนที่ 4	แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน
ตอนที่ 5	แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศในห้องเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

จากภาพประกอบ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อพัฒนาปรับปรุงแบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน และแบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศในห้องเรียน

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวอย่างเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครู พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมของโรงเรียน และการสรรค์สร้างบรรยากาศในห้องเรียน

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการจากการศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถาม โดยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างและคุณลักษณะย่อยที่กำหนดในแบบสอบถามของเจตคติต่อวิชาชีพครู พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมของโรงเรียน และการสรรค์สร้างบรรยากาศในห้องเรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องและครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการและจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

4.1 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพครูของ จุฑามาศ มุสิเกิด (2548 : 164) ที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์การทำงานเจตคติต่อวิชาชีพครูและความพึงพอใจในชีวิตต่อวัฒนธรรมการทำงานของครูจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 และแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครูของเบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ (2543 : 100 - 102) ที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตสังคมต่อวิชาชีพครู และพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .71

4.2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547 : 368 - 369) ที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสาขาวิชา ในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่พัฒนามาจากแบบวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1984) และแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนของจันทร์หา แพกตร์เพียงจันทร์ (2547 : 161 - 162) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	จำนวน 8 ข้อ
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน 9 ข้อ
3.ด้านการนิเทศภายใน	จำนวน 8 ข้อ
4.ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
5.ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	จำนวน 8 ข้อ

4.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของสุพรรณิ สมานญาติ (2540 : 316 - 321) ที่ศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชัยภูมิ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างมาจากการนำเครื่องมือวัดวัฒนธรรมโรงเรียน (School Inventory) ของ เฟิร์ทเวงเลอร์ (Furtwengler, 1986) เครื่องมือประเมินวัฒนธรรมองค์การ (Organizational Culture Inventory) ของ มูลเซลล่าและเดวิส (Musella and Davis, 1991 : 286 - 305) และเครื่องมือวัดวัฒนธรรมโรงเรียน (School Culture Inventory : Identifying Guiding Beliefs) ของ เซอร์จิโอวานนีและสตาร์แรทท์ (Sergiovenni and Starratt, 1993 : 95 - 97) มาพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะกับวัฒนธรรมโรงเรียนของไทย โดยแบ่งเป็น 10 ด้าน ดังนี้

1.ความมุ่งหมายของโรงเรียน	จำนวน 3 ข้อ
2.การกระจายอำนาจ	จำนวน 3 ข้อ
3.การตัดสินใจ	จำนวน 4 ข้อ
4.ความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน	จำนวน 3 ข้อ
5.ความไว้วางใจ	จำนวน 3 ข้อ
6.การมีคุณภาพ	จำนวน 3 ข้อ
7.การยอมรับ	จำนวน 3 ข้อ
8.การใช้อาหาร	จำนวน 5 ข้อ
9.ความซื่อสัตย์สุจริต	จำนวน 4 ข้อ
10.ความหลากหลายของบุคลากร	จำนวน 4 ข้อ

4.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ โดยส่วนหนึ่งปรับปรุงมาจากแบบสอบถามด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนของทวีศิลป์ สารแสน (2543 : 177-184) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองเขตการศึกษา 9 สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2542 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 และ

อีกส่วนหนึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิดในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำรายการตรวจสอบความพร้อมเพื่อจัดเตรียมชั้นเรียนจากหนังสือห้องเรียนสร้างสรรค์ ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดยเพียงใจ ผลภาค (2545 : 133 - 153; อ้างอิงจาก Robert DiGiulio. 2000) โดยแบ่งตามองค์ประกอบของบรรยากาศในห้องเรียน 3 ด้าน คือ

1.ด้านกายภาพ	จำนวน 14 ข้อ
2.ด้านจิตภาพ	จำนวน 9 ข้อ
3.ด้านสังคม	จำนวน 22 ข้อ

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ประกอบด้วย รศ.ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดร.จรีลักษณ์ จีรวินุลย์ ศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร นางธราทิพย์ สิทธิเชนทร์ ศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร นายวิวัฒน์ เรืองทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียน วัดสะพาน เขตคลองเตย และนางสาวสุนีย์ ช่วยออก ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียน พูนสิน (เพชรสุขอุปถัมภ์) เขตพระโขนง โดยพิจารณาความสอดคล้อง (IOC : Index of consistency) ของแบบสอบถามกับนิยามปฏิบัติการในแต่ละคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้	1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้	0	คะแนน	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้	-1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามนิยาม

คัดเลือกข้อที่มีค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ได้จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ดังนี้

5.1 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู มี 35 ข้อ ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกข้อที่วัดได้ตรงตามนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 32 ข้อ

5.2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มี 40 ข้อ ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกข้อที่วัดได้ตรงตามนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 35 ข้อ ดังนี้

1.ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	จำนวน 6 ข้อ
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน 7 ข้อ
3.ด้านการนิเทศภายใน	จำนวน 7 ข้อ

4.ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 7 ข้อ

5.ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 8 ข้อ

5.3 แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน มี 35 ข้อ ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกข้อที่วัดได้ตรงตามนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 โดยคัดเลือกไว้ จำนวน 32 ข้อ ดังนี้

1.ความมุ่งหมายของโรงเรียน	จำนวน 3 ข้อ
2.การกระจายอำนาจ	จำนวน 3 ข้อ
3.การตัดสินใจ	จำนวน 3 ข้อ
4.ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน	จำนวน 3 ข้อ
5.ความไว้วางใจ	จำนวน 3 ข้อ
6.การมีคุณภาพ	จำนวน 3 ข้อ
7.การยอมรับ	จำนวน 3 ข้อ
8.การเอื้ออาทร	จำนวน 4 ข้อ
9.ความซื่อสัตย์สุจริต	จำนวน 3 ข้อ
10.ความหลากหลายของบุคลากร	จำนวน 4 ข้อ

5.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรสร้างบรรยากาศในห้องเรียน มี 45 ข้อ ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกข้อที่วัดได้ตรงตามนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 โดยคัดเลือกไว้ จำนวน 38 ข้อ ดังนี้

1.ด้านกายภาพ	จำนวน 12 ข้อ
2.ด้านจิตภาพ	จำนวน 7 ข้อ
3.ด้านสังคม	จำนวน 19 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกข้อความที่อยู่ในเกณฑ์และผ่านการปรับปรุงแก้ไขภาษาแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูจำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูประจำชั้นโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา เขตคลองเตยและครูประจำชั้นโรงเรียนพูนสิน (เพชรสุขอุปลัมภ์) เขตพระโขนง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อความ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ผลดังนี้

6.1 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู จำนวน 32 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .043 ถึง .774 คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .302 ถึง .774

6.2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 32 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .101 ถึง .733 คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .307 ถึง .733 ได้แบบสอบถาม ดังนี้

1.ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	จำนวน 5 ข้อ
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน 7 ข้อ
3.ด้านการนิเทศภายใน	จำนวน 6 ข้อ
4.ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
5.ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	จำนวน 5 ข้อ

6.3 แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน จำนวน 32 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .102 ถึง .658 คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .321 ถึง .658 ได้แบบสอบถาม ดังนี้

1.ความมุ่งหมายของโรงเรียน	จำนวน 3 ข้อ
2.การกระจายอำนาจ	จำนวน 3 ข้อ
3.การตัดสินใจ	จำนวน 3 ข้อ
4.ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน	จำนวน 3 ข้อ
5.ความไว้วางใจ	จำนวน 3 ข้อ
6.การมีคุณภาพ	จำนวน 3 ข้อ
7.การยอมรับ	จำนวน 2 ข้อ
8.การใช้อำนาจ	จำนวน 3 ข้อ
9.ความซื่อสัตย์สุจริต	จำนวน 3 ข้อ
10.ความหลากหลายของบุคลากร	จำนวน 4 ข้อ

6.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรสร้างบรรยากาศในห้องเรียน จำนวน 38 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .103 ถึง .573 คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .316 ถึง .573 ได้แบบสอบถาม ดังนี้

1.ด้านกายภาพ	จำนวน 9 ข้อ
2.ด้านจิตภาพ	จำนวน 4 ข้อ
3.ด้านสังคม	จำนวน 17 ข้อ

ทั้งนี้ ในการพิจารณาค่าอำนาจจำแนกเพื่อคัดเลือกข้อคำถาม ผู้วิจัยตัดสินใจคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์เกินกว่าที่ต้องการจึงพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่สมบูรณ์ด้านภาษาและเหมาะสมกับการนำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แบบสอบถามฉบับละ 30 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกแล้วไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Item - Total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ดังนี้

7.1 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

7.2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

7.3 แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

7.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศในห้องเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

8. นำแบบสอบถามที่ได้มาจัดพิมพ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี

3. ท่านรับราชการครูมาเป็นเวลา.....ปี.....เดือน

4. ในห้องเรียนของท่านมีนักเรียน จำนวน.....คน

5. โรงเรียนของท่านได้รับงบประมาณจากเงินอุดหนุนรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร ในการสนับสนุนงานด้านการพัฒนาวิชาการและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ได้แก่ สื่อการเรียนการสอน เอกสารประกอบการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน ป้ายนิเทศและวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นเงินเท่าใด

5.1 จากเงินอุดหนุนรัฐบาล เป็นเงิน.....บาท

5.2 จากกรุงเทพมหานคร เป็นเงิน.....บาท

ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย \surd ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยเล็กน้อย	ไม่เห็นด้วย
0.	อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ					
00.	อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีโอกาสได้ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม					
000.	อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าเบื่อหน่าย					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

เนื่องจากข้อคำถามมีทั้งข้อความที่เป็นทางบวกและข้อความที่เป็นทางลบ จึงกำหนดน้ำหนักคะแนนจากผลการตอบ ดังนี้

ผลการตอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 1 คะแนน
เห็นด้วยมาก	มีค่าน้ำหนัก 4 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าน้ำหนัก 3 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 3 คะแนน
เห็นด้วยเล็กน้อย	มีค่าน้ำหนัก 2 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก 1 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0.	ผู้บริหารกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน					
00.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน					
000.	ผู้บริหารกำหนดให้มีการประชุมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

เนื่องจากเป็นข้อความทางบวกทั้งหมด จึงกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
มากที่สุด	ให้	5	คะแนน

นำคะแนนการตอบของแต่ละข้อไปหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

1.00 – 1.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมากที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมโรงเรียน
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0.	โรงเรียนของท่านมีกำหนดแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันอย่างชัดเจน					
00.	บุคลากรแต่ละคนต่างก็มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในโรงเรียน					
000.	บุคลากรในโรงเรียนมีความเชื่ออาทรกันและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่เสมอ					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

เนื่องจากเป็นข้อความทางบวกทั้งหมด จึงกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
มากที่สุด	ให้	5	คะแนน

นำคะแนนการตอบของแต่ละข้อไปหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมในโรงเรียนน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมในโรงเรียนน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมในโรงเรียนปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมในโรงเรียนมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมในโรงเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
0.	สภาพห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย					
00.	นักเรียนกระตือรือร้นและมีความสุขกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู					
000.	ครูสร้างสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียนด้วยการถามทุกข์สุขของนักเรียนอยู่เสมอ					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

เนื่องจากข้อคำถามมีทั้งข้อความที่เป็นทางบวกและข้อความที่เป็นทางลบ จึงกำหนดน้ำหนักคะแนนจากผลการตอบ ดังนี้

ผลการตอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
จริงที่สุด	มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 1 คะแนน
จริง	มีค่าน้ำหนัก 4 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	มีค่าน้ำหนัก 3 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 3 คะแนน
ไม่จริง	มีค่าน้ำหนัก 2 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 4 คะแนน
ไม่จริงที่สุด	มีค่าน้ำหนัก 1 คะแนน	มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นข้อมูลด้านงบประมาณด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (ทั้งทางโทรศัพท์และพบเป็นการส่วนตัว) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งโรงเรียนที่นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อพัฒนาเครื่องมือและโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือที่ได้พร้อมแบบสอบถาม จำนวน 40 ชุดและซองสำหรับใส่แบบสอบถามคืน ไปประสานกับผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ (Try Out) เครื่องมือ ได้แก่ โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา เขตคลองเตยและโรงเรียนพูนสิน (เพชรสุขอุปถัมภ์) เขตพระโขนง

3. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน โดยนำแบบสอบถามไปเก็บมากกว่าที่ใช้จริงประมาณ 5 % ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 335 ชุด นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ได้จำนวน 320 ชุด

4. ประสานไปยังผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอข้อมูลด้านงบประมาณด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองและขอรับแบบสอบถามคืน สำหรับโรงเรียนที่ไม่สะดวกในการเดินทางไปสัมภาษณ์ก็ขอข้อมูลทางโทรศัพท์

5. นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows Version 11.5 โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์
2. กำหนดรหัสสำหรับข้อมูล
3. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถาม ตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่กำหนดไว้

4. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) ของเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน เจตคติต่อวิชาชีพ ครู ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน งบประมาณ และการสรรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

5. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหารและโรงเรียน กับการสรรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) และหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R^2) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test)

6. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) ของตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการทำงานและเจตคติต่อวิชาชีพครู และตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Blockwise Selection ด้วยวิธี Enter ชุดตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอน และตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง การหาคุณภาพเครื่องมือและสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ผู้วิจัยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 (มยุรี ศรีชัย. 2538: 104-105)

$$N = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 \sigma_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z^2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด
	K	แทน	จำนวนขนาดของโรงเรียน
	N_g	แทน	จำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด
	e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
	σ_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของการสรรคส์ร้างบรรยากาศ ในห้องเรียน
	W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยการพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ใช้สูตรของโรวินเนลลี; และ แฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 248–249; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pedhazur. 1997: 39)

$$r_{xy} = \frac{S_{xy}}{S_x S_y}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	S_{xy}	แทน	ความแปรปรวนร่วมระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวมของข้อที่เหลือ
	S_x	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรายข้อ
	S_y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมของข้อที่เหลือ

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) คะแนนแต่ละข้อเป็น 5,4,3,2,1 (ล้วน สายยศ; และ อังคนา สายยศ. 2538: 200; อ้างอิงจาก Cronbach.1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	จำนวนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545 : 70)

$$C.V. = \frac{S}{\bar{X}} \times 100$$

3.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 314)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง

ΣY^2	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
ΣXY	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y ทุกคู่
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตร t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 317; อ้างอิงจาก Welkowitz. 1971: 158)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} ; df = N-2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 75)

$$R_{y.1,2,\dots,k} = \sqrt{\beta_{r_{y1}} + \beta_{2r_{y2}} + \dots + \beta_{kr_{yk}}}$$

เมื่อ	$R_{y.1,2,\dots,k}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม
	$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k
	$r_{y1}, r_{y2}, \dots, r_{yk}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม
	N	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตรค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F- Distribution) (Pedhazur. 1997 : 105)

$$F = \frac{R^2/k}{(1-R^2)/(N-k-1)} ; \quad df_1 = k, \quad df_2 = N-k-1$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ F (F-Distribution)
	R^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.6 คำนำนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (Score Weight) โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997 : 103)

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่า Score Weight ของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	β_j	แทน	ค่า Beta - Weight ของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	S_y	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเกณฑ์
	S_j	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j

3.7 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่านำนักความสำคัญ ของตัวแปรอิสระ คำนวณโดยใช้ t - test (Pedhazur. 1997 : 107)

$$t_{bj} = \frac{b_j}{SE_{bj}} ; \quad df = N - k - 1$$

เมื่อ	t_{bj}	แทน	ค่าสถิติที่มีการแจกแจงแบบ t
	b_j	แทน	ค่า Score Weight ของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	SE_{bj}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่านำนักความสำคัญ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอผลการวิจัยดังนี้

X_1	แทน	เพศ
X_2	แทน	วุฒิการศึกษา
X_3	แทน	ประสบการณ์ในการทำงาน
X_4	แทน	จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน
X_5	แทน	เจตคติต่อวิชาชีพครู
X_6	แทน	ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
X_7	แทน	วัฒนธรรมโรงเรียน
X_8	แทน	งบประมาณ
Y	แทน	การสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
k	แทน	คะแนนเต็มรายชื่อของแบบสอบถาม
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของการปฏิเสธสมมติฐานกลาง (H_0)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Squares)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b_0	แทน	ค่าคงที่ของคะแนนการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ (Score Weight)
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight)
$\beta\%$	แทน	ค่าร้อยละของน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนน มาตรฐาน (Beta Weight)
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงของที
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงของเอฟ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน ประสบการณ์ในการทำงานและเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณ และการสรรคสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ตอนที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอน ตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรคสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรคสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ตอนที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรคสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนและการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนที่ส่งผลต่อการสรรคสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน และการทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ตอนที่ 4 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอข้อมูลด้านงบประมาณ โดยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน ประสบการณ์ในการทำงานและเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณ และการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูชาย มี 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 ครูหญิงมี 263 คน คิดเป็นร้อยละ 82.20 ครูส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 88.10 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 ครูมีประสบการณ์ในการทำงานโดยเฉลี่ยประมาณ 15 ปี มีนักเรียนต่อห้องเรียนโดยเฉลี่ยประมาณ 36 คนและโรงเรียนมีงบประมาณในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาด้านการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยประมาณ 1,008,327 บาท สำหรับค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ตัวแปร	n	k	\bar{X}	S.D.	C.V.	แปล ความหมาย
เจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5)	30	5	3.853	.340	8.82	ค่อนข้างสูง
ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหาร (X_6)	30	5	4.012	.603	15.03	ค่อนข้างสูง
วัฒนธรรมโรงเรียน (X_7)	30	5	3.990	.568	14.24	ค่อนข้างสูง
การสรรค์สร้างบรรยากาศการ เรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y)	30	5	4.001	.397	9.92	ค่อนข้างสูง

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูผู้สอนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูและมีความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนค่อนข้างสูง ส่วนผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการค่อนข้างสูงและโรงเรียนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมโรงเรียนค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีการกระจายของคะแนนสูงสุด มีค่าเท่ากับ 15.03 แสดงว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีคะแนนแตกต่างกันมากที่สุด ส่วนเจตคติต่อวิชาชีพครูมีการกระจายของคะแนนต่ำสุด มีค่าเท่ากับ 8.82 แสดงว่า เจตคติต่อวิชาชีพครูมีคะแนนแตกต่างกันน้อยที่สุดคือ มีลักษณะเป็นแบบเกาะกลุ่มกัน

ตอนที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอน ตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอน ตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน แล้วทดสอบนัยสำคัญทางสถิตินั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเพศและวุฒิการศึกษามาจัดกระทำ (Recode) ให้เป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variable) เสียก่อนโดยตัวแปรเพศนั้นให้เพศชายเป็น 1 เพศหญิงเป็น 0 (กลุ่มอ้างอิง) ส่วนตัวแปรวุฒิการศึกษา ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าเป็น 1 ระดับสูงกว่าปริญญาตรีเป็น 0 (กลุ่มอ้างอิง) ปรากฏผล ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านคุณผู้สอน ตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละด้านกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ตัวแปร	(X ₁)	(X ₂)	(X ₃)	(X ₄)	(X ₅)	(X ₆)	(X ₇)	(X ₈)	(Y)
เพศ (X ₁)	1.000	-.056	.043	.023	-.036	.035	-.057	-.118*	-.076
วุฒิการศึกษา (X ₂)		1.000	-.003	-.012	-.006	.080	-.005	-.038	-.043
ประสบการณ์ในการทำงาน (X ₃)			1.000	-.059	-.224**	-.054	-.038	.081	-.115*
จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (X ₄)				1.000	.022	-.031	-.041	-.056	.048
เจตคติต่อวิชาชีพครู (X ₅)					1.000	.367**	.418**	.075	.428**
ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X ₆)						1.000	.760**	.134*	.387**
วัฒนธรรมโรงเรียน (X ₇)							1.000	.214**	.362**
งบประมาณ (X ₈)								1.000	.138*
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y)									1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) วัฒนธรรมโรงเรียน (X_7) และงบประมาณ (X_8) กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) มีค่าอยู่ระหว่าง .138 ถึง .428 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ เจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนสูงสุด คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .428 รองลงมาคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) วัฒนธรรมโรงเรียน (X_7) และงบประมาณ (X_8) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .387 .362 และ .138 ตามลำดับ แสดงว่า ครูผู้สอนที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสูง อยู่ในโรงเรียนที่มีวัฒนธรรมโรงเรียนที่ดีและมีงบประมาณในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาด้านการเรียนการสอนที่เพียงพอ จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์ในการทำงานกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน มีค่าเท่ากับ -.115 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูผู้สอนที่มีประสพการณ์ในการทำงานน้อยจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ทั้งนี้ หากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) กับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) ซึ่งมีค่าเท่ากับ .367 เจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) กับวัฒนธรรมโรงเรียน (X_7) มีค่าเท่ากับ .418 และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) กับวัฒนธรรมโรงเรียน (X_7) มีค่าเท่ากับ .760 จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง แสดงว่า อาจมีบางส่วนที่วัดซ้ำกันอยู่ ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจส่งผลให้เกิดปัญหา Multicollinearity ได้ ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF) เพื่อตรวจสอบปัญหาดังกล่าว พบว่ามีค่า VIF เท่ากับ 1.288, 2.474 และ 2.639 ซึ่งมีค่าไม่สูงจึงไม่น่าจะเกิดปัญหาอย่างรุนแรง เพราะถ้าค่า VIF มีค่ามากกว่า 10 อาจพิจารณาว่าใหญ่พอที่จะสงสัยว่าเกิดปัญหา Multicollinearity อย่างรุนแรง (วิรัช พานิชวงศ์, 2545: 166)

ตอนที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนและการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้านครูผู้สอนและตัวแปรปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้าง

บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน และการทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

จากการที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านครูผู้สอนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนและความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอน ภายหลังจากปรับอิทธิพลของปัจจัยด้านครูผู้สอนแล้ว จึงใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Blockwise Selection ด้วยวิธี Enter ชุดตัวแปรด้านครูผู้สอนและด้านผู้บริหารและโรงเรียน เพื่อเปรียบเทียบผล และหาค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอนและปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนที่มีต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ดังแสดงในตาราง 6,7,8 และ 9

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านครูผู้สอนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS
Regression	5	9.571	1.914
Residual	314	40.744	.130
Total	319	50.315	

$b_0 = 2.078$ $R = .436$ $R^2 = .190$ $F = 14.752^{**}$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านครูผู้สอนประกอบด้วย เพศ (X_1) วุฒิการศึกษา (X_2) ประสบการณ์ในการทำงาน (X_3) จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (X_4) และเจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) มีค่าเท่ากับ .436 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ .190 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนได้ ร้อยละ 19.00

ตาราง 7 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอนที่มีต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ตัวแปร	β	$\beta\%$	b	SE _b	t	p
(X ₁)	-.063	-18.64	-.066	.053	-1.244	.214
(X ₂)	-.043	-12.72	-.053	.062	-.847	.397
(X ₃)	-.016	-4.73	-.001	.002	-.304	.761
(X ₄)	.039	11.54	.003	.003	.767	.444
(X ₅)	.421	124.56	.492	.061	8.068**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า มีค่าน้ำหนักความสำคัญของเจตคติต่อวิชาชีพครู (X₅) เท่านั้นที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเพศ (X₁) วุฒิการศึกษา (X₂) ประสบการณ์ในการทำงาน (X₃) และจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (X₄) ไม่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า เจตคติต่อวิชาชีพครู (X₅) มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .421 ส่วนเพศ (X₁) วุฒิการศึกษา (X₂) ประสบการณ์ในการทำงาน (X₃) และจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (X₄) มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานระหว่าง -.063 ถึง .039 ซึ่งมีค่าแตกต่างจากเจตคติต่อวิชาชีพครู (X₅) อย่างเห็นได้ชัด

ตาราง 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้บริหาร และโรงเรียนกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS
Regression	8	13.183	1.648
Residual	311	37.131	.119
Total	319	50.314	

$b_0 = 1.771$ $R = .512$ $R^2 = .262$ $F = 13.802^{**}$ $R^2 \text{ Changed} = .072$ $F \text{ Changed} = 10.085^{**}$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ภายหลังจากการปรับอิทธิพลของปัจจัยด้านครูผู้สอนโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Blockwise Selection ด้วยวิธี Enter แล้ว ส่งผลให้กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนมีค่าเพิ่มพูนขึ้น .072 นั่นคือ เมื่อปรับอิทธิพลของปัจจัยด้านครูผู้สอนแล้ว พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนได้มากขึ้น ร้อยละ 7.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ (X_1) วุฒิกการศึกษา (X_2) ประสบการณ์ในการทำงาน (X_3) จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (X_4) และเจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) วัฒนธรรมโรงเรียน (X_7) และงบประมาณ (X_8) กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) พบว่า มีค่าเท่ากับ .512 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ .262 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอนและปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนได้ ร้อยละ 26.20

ตาราง 9 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอนและปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนที่มีต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

ตัวแปร	β	$\beta\%$	b	SE_b	t	p
(X_1)	-.068	-12.41	-.070	.051	-1.363	.174
(X_2)	-.062	-11.31	-.075	.060	-1.248	.213
(X_3)	-.031	-5.66	-.001	.002	-.615	.539
(X_4)	.053	9.67	.004	.003	1.089	.277
(X_5)	.309	56.39	.362	.065	5.596**	.000
(X_6)	.256	46.72	.169	.050	3.347**	.001
(X_7)	.019	3.47	.013	.055	.238	.812
(X_8)	.072	13.14	.000	.000	1.417	.157

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า มีปัจจัยด้านครูผู้สอน 1 ด้าน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน เพศ (X_1) วุฒิการศึกษา (X_2) ประสบการณ์ในการทำงาน (X_3) และจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (X_4) ไม่มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) และเมื่อนำปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนมาร่วมพิจารณาแล้ว พบว่ามีเพียงความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนวัฒนธรรมโรงเรียน (X_7) และงบประมาณ (X_8) ไม่มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y)

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของเจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) มีขนาดความสัมพันธ์ลดลงจาก .421 (ตามตาราง 7) เป็น .309 อย่างไรก็ตาม เจตคติต่อวิชาชีพครู (X_5) ยังคงมีอิทธิพลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังจากที่ควบคุมปัจจัยด้านครูผู้สอนให้คงที่แล้ว เมื่อเพิ่มชุดปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ส่งผลให้ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) มีค่าเท่ากับ .256 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนวัฒนธรรมโรงเรียน (X_7) และงบประมาณ (X_8) มีค่าเท่ากับ .019 และ .072 ซึ่งมีค่าแตกต่างจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_6) อย่างเห็นได้ชัด

ตอนที่ 4 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้บริหารฝ่ายธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอข้อมูลด้านงบประมาณ โดยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ได้ข้อมูลจำนวน 11 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 14 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.57 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นตามประเด็นคำถาม ดังนี้

4.1 โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนในด้านการพัฒนาวิชาการและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนจากที่ใดบ้าง

ทุกโรงเรียนจะได้รับงบประมาณจากงบอุดหนุนรัฐบาลและงบประมาณจัดสรรจากกรุงเทพมหานครโดยทุกโรงเรียนต้องบริหารจัดการกับงบประมาณที่ได้รับเพื่อพัฒนาโรงเรียนในทูลส่วน และจัดสรรให้เป็นงบประมาณตามโครงการรายปี นอกจากนี้ทุกโรงเรียนจะได้รับการ

สนับสนุนด้านการพัฒนาวิชาการและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนจากชุมชนและหน่วยงาน เอกชนตามศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน

4.2 โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ หรือได้รับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สนับสนุนในการพัฒนาปรับปรุงห้องเรียนและการจัดการเรียนการสอน ในด้านใดบ้าง

โรงเรียนส่วนใหญ่เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณตามข้อ 4.1 แล้วจะนำไปใช้ในการ จัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน เอกสารประกอบการเรียนการ สอน และวัสดุ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน รวมทั้งได้รับจัดสรรสื่อ วัสดุ อุปกรณ์สนับสนุนในการ พัฒนาปรับปรุงห้องเรียนและการจัดการเรียนการสอน จากสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานครและ งบประมาณอุดหนุนจากสมาชิกรัฐสภากรุงเทพมหานครที่เพียงพอต่อความต้องการ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปจุดประสงค์ และวิธีดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณ กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และงบประมาณ ที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียนและงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภายหลังจากปรับอิทธิพลของปัจจัยด้านครูผู้สอนแล้ว

2. มีน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านครูผู้สอน อย่างน้อย 1 ปัจจัยและปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตคลองเตย เขตบางนา เขตพระโขนง เขตบางคอแหลมและ เขตยานนาวา มีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ 16 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 839 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 5 โรงเรียนและโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน จำนวน 320 คน เป็นครูชาย 57 คนและครูหญิง 263 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดน้ำหนักตามระดับของความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบบสอบถามมีจำนวน 1 ชุด รวม 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียนและสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นข้อมูลด้านงบประมาณด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยนำแบบสอบถามไปเก็บมากกว่าที่ใช้จริงประมาณ 5 % ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 335 ชุด นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ได้จำนวน 320 ชุด จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows Version 11.5 โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) และค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Blockwise Selection ด้วยวิธี Enter

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านครูผู้สอน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .436 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ .190 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนได้ ร้อยละ 19.00 ส่วนปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .512 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ .262 แสดงว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนได้ ร้อยละ 26.20 ซึ่งหลังจากการปรับอิทธิพลของปัจจัยด้านครูผู้สอนแล้ว ส่งผลให้กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนมีค่าเพิ่มพูนขึ้น .072 นั่นคือ เมื่อปรับอิทธิพลของปัจจัยด้านครูผู้สอนแล้ว พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนได้มากขึ้น ร้อยละ 7.20

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญด้านครูผู้สอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาคำนำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า เจตคติต่อวิชาชีพครูส่งผลกระทบต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน โดย มีคำนำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .309 และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลกระทบต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน มีคำนำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .256

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล โดยสรุปประเด็นที่สำคัญๆ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูผู้สอนที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑามาศ มุสิกเกิด (2548 : 51) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของประสพการณ์การทำงาน เจตคติต่อวิชาชีพครูและความพึงพอใจในชีวิตต่อวัฒนธรรมการทำงานของครูจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีแนวโน้มของวัฒนธรรมการทำงานในด้านพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดี คำนิยมการทำงานอยู่ในระดับสูง และให้ความสำคัญกับงานในระดับสูง

ดังนั้น ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของตน ย่อมปฏิบัติหน้าที่ได้ดี เกิดความสุขในการเป็นครู และพร้อมที่จะทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ทางด้านการสอน การช่วยเหลือโรงเรียน หรืองานประจำด้านอื่นในขณะเดียวกันถ้าครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพของตน แล้วย่อมจะไม่มี ความพอใจในการประกอบอาชีพครู ไม่เกิดความพยายามที่จะทำงานให้ได้ผลเต็มศักยภาพที่พึงกระทำได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการสร้างสรรค์บรรยากาศให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำชั้น เพราะนอกจากจะจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอนแล้วยังมีหน้าที่จัดบรรยากาศให้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียน เป็นบรรยากาศในทางบวกทั้งด้านกายภาพ ด้านจิตภาพและด้านสังคม

สำหรับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนนั้น ชูเมคเคอร์ และเฟรสเซอร์ (Shoemaker and Fraser : 1981) ได้

กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารจะต้องมีบทบาท ดังนี้

1. ต้องศึกษาถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ และการแนะแนว
2. ต้องสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ให้เต็มไปด้วยความเป็นระเบียบ ทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย คณะครูอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
3. ต้องมีความคาดหวังสูง เพื่อสนับสนุนคณะครูและนักเรียน
4. ต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนของครู และมีระบบการประเมินผลการเรียนการสอนที่ดี

2. คำนำหน้าที่สำคัญด้านครูผู้สอน คือ เจตคติต่อวิชาชีพครู และปัจจัยด้านผู้บริหารและโรงเรียน คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ส่งผลต่อการสรรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาคำนำหน้าที่สำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนสูงสุดคือ เจตคติต่อวิชาชีพครู รองลงมาคือความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แสดงว่า การที่ครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสูง ย่อมจะส่งผลให้ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน สอดคล้องกับบริษัท J.W. Newman Cooperation ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของเจตคติกับการปฏิบัติงาน แล้วพบว่าเจตคติของคนที่มีผลงานสูงจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่างๆ รวมทั้งเป็นผู้ที่เน้นเป้าหมาย (Gold oriented) โดยมีการตั้งเป้าหมายในการทำงานและการกระทำต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่สู่เป้าหมายนั้น มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativeness) แสวงหาสิ่งใหม่ๆ และดีกว่า เพื่อทำงานให้ดีขึ้น และสามารถตอบโต้ความกดดันในทางบวก (Positive response to pressure) หมายถึง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ภาวะวิกฤต

สำหรับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการสรรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนนั้นองอาจ นัยวัฒน์ (2543: 49) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางบวกอย่างมากต่อการเพิ่มพูนขึ้นในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์ พักตร์เพียงจันทร์ (2547:50) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงาน

วิชาการเป็นภารกิจที่ผู้บริหารและครู ต้องร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ งานด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน งานด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผล และประเมินผลการศึกษา และงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการจึงควรมีคุณลักษณะเฉพาะของ คนที่มีความจริงจัง มุ่งมั่นต่อการทำงาน มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส มีคุณลักษณะเฉพาะด้าน สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดที่ต้องมีโลกทัศน์กว้าง มองการณ์ไกลและมีพฤติกรรมผู้นำ ที่เป็นแบบเน้นความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน รวมทั้งสามารถชี้นำองค์กรได้อย่างสร้างสรรค์ (อังสินันท์ อินทรกำแหง. 2547 : 96-97; อ้างอิงมาจาก เกียรติกำจร กุศล : 2543)

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ซึ่งในการประเมินคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนจะวัดกันที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียน

การวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่า ถ้าครูผู้สอนที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีผู้บริหารที่มีความเป็น ผู้นำทางวิชาการสูงจะส่งผลให้ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรรค์สร้างบรรยากาศการ เรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนของข้อเสนอแนะผู้วิจัยขอเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน คือ เจตคติต่อวิชาชีพครูนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของตน คือ ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด โดย ผู้บริหารต้องสรรค์สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้น่าอยู่ ส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีของบุคลากร ในโรงเรียน สร้างการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน ส่งเสริม สนับสนุนในด้านงบประมาณตาม ความต้องการของครูและให้แรงเสริมทางบวก สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดควรพิจารณาถึง เงินเดือนค่าตอบแทน และสวัสดิการต่างๆ เพื่อให้ครูได้ทำงานอย่างมีความสุข เพราะถ้าครูมี ความสุขในการทำงาน ก็คือมีเจตคติต่อวิชาชีพ ย่อมปฏิบัติหน้าที่ได้ดี พร้อมทั้งจะทำงานให้เกิดผล สัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของโรงเรียน

1.2 สำหรับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนนั้น ผู้ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้และสามารถบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องเอาใจใส่ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอน เช่น ปริมาณงานของครูผู้สอน ความพึงพอใจในวิชาชีพ สถานภาพทางครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจของครูผู้สอน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกที่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ของโรงเรียน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียน

2.4 ควรศึกษาตัวแปรด้านการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนในรูปการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อประโยชน์อันจะเกิดแก่ผู้เรียนโดยตรง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิปส์ พับบลิชเคชั่น จำกัด. กองสารสนเทศภูมิศาสตร์, สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. (2548). *แผนที่กลุ่มเจ้าพระยา*. แหล่งที่มา: <http://www.bma.go.th/map/index.html>.
- การประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, สำนักงาน. (2545). *แผนปฏิบัติการ*. กาญจนบุรี : ฝ่ายแผนและงบประมาณ สปจ.กาญจนบุรี.
- การฝึกหัดครู, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). *รายงานการวิจัยเรื่องโครงการสภาพแวดล้อมห้องเรียน : ระยะที่ 1*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- เกียรติกำจร กุศล. (2543). *รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อภาวะความเป็นผู้นำของคนบติ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____ . (2544ก). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา.
- _____ . (2545). *ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____ . (2545). *สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จันทร์ พักตร์เพียงจันทร์ (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์พิมพ์ สายสมร. (2537). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- จุฑามาศ มูลิเกิด (2548). *การศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์การทำงาน เจตคติต่อวิชาชีพครู และความพึงพอใจในชีวิตต่อวัฒนธรรมการทำงานของครู จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลอง จันทมาลา. (2530). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนที่อยู่และไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางศิลปะการออกแบบ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2544, เมษายน). บรรยายภาคในชั้นเรียน. *วารสารวิชาการ*. 4 (4) : 42-53.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตรการพิมพ์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. (2537). *"การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา, การวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา."* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทศพล สังทิดนุ. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นม.3 เขตการศึกษาที่ 10*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- ทวีศิลป์ สารแสน. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน ด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจ ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- เทียน ทองแก้ว. (2538, ตุลาคม – ธันวาคม). การวางแผนจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่. *สารพัฒนาหลักสูตร*. 15 (123) : 74 - 81.
- ธเนศ คิดรุ่งเรือง. (2539). *การประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ รุณเจริญ. (2526). *รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียน พฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). *"นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้, ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร"*. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์.

- บรรเทา กิตติศักดิ์. (2538,ตุลาคม – ธันวาคม). การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้. *วารสารสถาบันภาษาไทย*. 2 (4) : 73 - 85.
- บังอร มธุรสสุวรรณ. (2542).*การบริหารงานวิชาการระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ (2543). *ปัจจัยทางจิตสังคมต่อวิชาชีพครู และพฤติกรรมไม่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อัดสำเนา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). *รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประดินันท์ อูปรมัย. (2523). "การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน,"*เอกสารการสอนชุดระบบการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : สารมวลชน จำกัด.
- ประดิษฐ์ จิระเดชประไพ. (2530).*การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประดิษฐ์ ศิริรัชตพงษ์ และคนอื่นๆ. (2531). *การศึกษาศาเหตุของโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1-10 ลำดับแรก และ 1-10 ลำดับสุดท้ายของสำนักงานการมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. อุดรธานี : สำนักงานการมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.
- ประทีป แสงเปี่ยมสุข และคนอื่นๆ. (2532). *การศึกษาเชิงคุณลักษณะทางธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดพัทลุง*. พัทลุง : สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง.
- ประนอม ทวีกาญจน์. (2526). *ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน บรรยากาศในชั้นเรียนคุณภาพของการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสพช.ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประยูร ชานานี. (2537). *การศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อัดสำเนา.

- ปราณี จำนงเจริญ. (2534). *การเปรียบเทียบผลวิเคราะห์ตัวแปรที่สัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษาที่ 11 ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณและการวิเคราะห์พหุระดับ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ปราโมทย์ อุปถัมภ์. (2538). *การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- พรจิรา วงศ์ชนะภัย. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตเสรีไทย กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพันธ์ เตชะคุปต์. (2545,กรกฎาคม). การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. *วารสารการศึกษากทม*. 25 (10) : 4 - 11.
- พิมพ์อร สดเยี่ยม (2547). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพียงใจ ผลโภค. (2545). *ห้องเรียนสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). *เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ : วี.เจ.พรินติ้ง.
- มัลลิกา นิตยาพร และคนอื่นๆ. (2525). *อุปสรรคและแนวทางที่จะปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพของการประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- ยุพดี กะจะวงษ์ และคนอื่นๆ. (2532). *การศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี*. จันทบุรี : สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี.
- รายงานสถิติการศึกษา. (2548). *เอกสารฝ่ายแผนงานและสารสนเทศทางการศึกษา*. ลำดับที่ 6/ 2547. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรประเทศไทย .
- ลาวัณย์ พลกล้า. (2525). "การจัดสิ่งแวดล้อมและห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์," *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนคณิตศาสตร์หน่วยที่ 8-15*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยา
 สาสน์.
- _____. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- _____. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลและวิจัย
 การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วณิช บรรจง. (2518). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2544,มกราคม-ธันวาคม). การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Learning
 environment). *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*. 2 (1 – 3) : 25 - 31.
- วิชาการ, กรม. (2541). *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพความคาดหวังสภาพปัจจุบัน
 และปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาและ
 มัธยมศึกษา ในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และ
 เทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). *การศึกษาสภาพความคาดหวัง สภาพปัจจุบันและปัญหาของ
 กระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ :
 กรมวิชาการ.
- วิรัช พานิชวงศ์. (2545). *การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)*. กรุงเทพฯ :
 ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วีณา วโรตมะวิชญ. (2543). *สภาพแวดล้อมห้องเรียนและปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้
 คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ
 เมืองเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). *เจตคติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะวิชา
 ครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเทกซ์.
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2545). *พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์*.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สวาท พลายแก้ว และคนอื่นๆ. (2532). *การศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการ
 จัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*.
 พระนครศรีอยุธยา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

- สิริอร วิชาวุธ (2544). *จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพิน เดชาคุปต์. (2539). *พฤติกรรมองค์การ : ความรู้เบื้องต้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ สมานญาติ. (2539). *การศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชัยภูมิ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาณี ปิยะอภิรักษ์. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอนของครูและบรรยากาศในห้องเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. (มัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2541, เมษายน). การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อการเรียน. *วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน*. 8 (75) : 25 - 20.
- โสมสกา สนิทวงศ์. (2542, พฤษภาคม - สิงหาคม). รั้งสวรรค์บรรยากาศองค์การ... ความสำเร็จของนักบริหารมืออาชีพ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 13 (40) : 47 - 52.
- องอาจ นัยพัฒน์ (2543, กันยายน - ธันวาคม). รายงานสรุปการวิจัย เรื่อง การประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 23 (67) : 66 - 52.
- อรพินทร์ ประสิทธิ์รัตน์. (2533). *รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- อังคินันท์ อินทรกำแหง. (2547, กรกฎาคม-ตุลาคม). สมรรถนะจำเป็นของผู้นำทางวิชาการ : การเรียนรู้ตลอดชีวิต *วารสารครุศาสตร์*. 33 (1) : 95 - 103.
- อารี พันธุ์มณี. (2545, เมษายน). การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. *วารสารการศึกษาทม*. 25 (7) : 4 - 5.
- Adams, R.S.; & B.J.Biddle. (1970). *Realities If Teaching: Explorations with Video Tape* New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Bernard, Haroll W. (1970). *Mental Health in the Classroom*. New York: McGraw - Hill.
- Berning, John Frederick. (1986, January). "A Study of Children's Motivational Levels and Attitudes Toward School and Their Relationship to Achievement in Reading and Arithmetic," *Dissertation Abstracts International*. (47) : 2448.

- Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw – Hill, Book Company.
- Cardle, M.R. (1966). "Thermal Environment and Learning," *Unpublished Doctoral Dissertation*. University of Iowa.
- Cruz, M.S. (1975, February). "Study Shows Fluorescent Lights Cause Hyperactivity in Children," *PhiDelta Kappan*. 441.
- Felmlee, D., D.Eder and W. Tsui. (1985). "Peer Influence on Classroom Attention," *Social Psychology Quarterly*. (45) : 215 – 226.
- Hallquist, Robert Nels. (1969, June). "An Experimental Study Correlating Music with the Teaching of Geography in the Sixth Grade," *Dessertation Abstracts International*. (29) : 3523 – 3524.
- Jone, Vernon F.; & Louise S. Jones. (1990). *Classroom management*. Boston: Simon and Schuster Inc.
- Kerlinger, F.N.; & Pedhazur, Elazer J. (1973). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt, Rinehart, and Winton.
- Knirk, F.G. (1979). *Designing Productive Learning Environment Educational Technology*. New Jersey: Publications Englewood Cliffs.
- Lawrenz, Frances. (1976, July). "Student Perception of the Classroom Learning Environment In Biology, Chemistry, and Physics," *Journal of Research in Science Teaching* . (13) : 315 – 323.
- Lene, W.R. (1966). *Thermal Environment and Learning*. University of Iowa: Iowa Center for Research in School Administration.
- Levine, D.W. & others. (1980). "Classroom Ecology : the Effects of Seating Position on Grades and Participatiion," *Personal . Soc.Psychol.Bull.* 6 : 409 – 412 .
- Maslow, A. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.
- Mc Vey, G.F. (1989). "Learning Environment ," in *The International Encyclopedia of Educational Teaching*. PP.124 – 131. edited by Michael Eraut. Oxford : Pergamon Press pic.
- Mealey, Donna L.; & Mcintosh, William D. (1995). *Study for Psychology*. New York : HarperCollins College Publishers.

- Norman, J.; & M. Harris. (1981). *The Private Life of the America Teenager*. New York: Rawson, Wade.
- Ott, John. (1976). *Health and Light*. New York: Pocket Books.
- Pedhazur, Elazer J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Harcourt Brace College Publishing.
- Putty, Eddie Ross. (1980, March). "Predictors of Success in a Selected Community College Freshman English Writing Program," *Dissertation Abstracts International*. (40) : 5018.
- Robert DiGiulio. (2000) . "*Positive Classroom Management A Step- by-Step Guide to Successfully Running the Show Without Destroying Student Dignity.*" A Sage Publications Company, U.S.A., London and New Delhi.
- Rudolf H. Moos. (1978, April). "Classroom Social Climate and Student Absences and Grades," *Journal of Educational Psychology*. (70) : 263 – 269.
- Sergiovanni, Thomas J. (1988). *Supervision Human Perspectives*. 4th ed. New York : McGraw-Hill.
- _____. (1998). *The Principalsip : a Reflection Practice Perspection*. 2nd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Shoemaker, John and Hugh W. Fraser. (1981, November). *What Principal Can do, Some Implication From Studies of Effective Schooling*. Phi Delta Kappa.
- Slavin, R. (1994). *A practical guide to cooperative learning*. Boston: Allyn; & Bacon.
- Stern, G. (1970). *People in Context*. New York: Wiley.
- T.C. Good; & J.E. Brophy. (1986). *Educational Psychology : A Realistic Approach*. (3rd ed.) New York : Longman. PP. 360.
- Walberg; & Anderson. (1966, December). "Social Environment and Mediator of Classroom Learning," *Journal of Psychology*. (59) : 414 – 419.
- Wang, M.C., Haertel, G.D., & Walberg, H.J. (1993 -1994). What helps students learn ? *Educational Leadership*, 51(59) : 414 – 419.
- Wheldall, K.; & others. (1977). An Example of the Use of Behavioral Ecology in Two Classroom of Eleven-Year Old Children. *Journal Education Psychology* .41:171– 84.
- Willkinson, Jill D. & Campbell, Elizabeth A. (1997). *Psychology in Counselling and Therapeutic Practice*. England : John wiley & Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1.รศ.ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.ดร.จรีลักษณ์ จิรวินุลย์	ศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3.นางธารทิพย์ สิทธิเชนทร์	ศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
4.นายวิวัฒน์ เรืองทรัพย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสะพาน เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร
5.นางสาวสุนีย์ ช่วยออก	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนพูนสิน (เพชรสุขอุปถัมภ์)
เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

คุณภาพของแบบสอบถามรายชื่อ

ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู

ข้อ	IOC	การพิจารณา	ข้อ	IOC	การพิจารณา
1	0.60	คัดออก	19	1.00	คัดเลือกไว้
2	0.80	คัดเลือกไว้	20	1.00	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	22	0.80	คัดเลือกไว้
5	1.00	คัดเลือกไว้	23	0.80	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้
9	1.00	คัดเลือกไว้	27	1.00	คัดเลือกไว้
10	0.60	คัดออก	28	1.00	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้
12	0.80	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
13	1.00	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
14	1.00	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
15	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
16	1.00	คัดเลือกไว้	34	1.00	คัดเลือกไว้
17	1.00	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
18	1.00	คัดเลือกไว้			

ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ

ข้อ	IOC	การพิจารณา	ข้อ	IOC	การพิจารณา
1	0.60	คัดออก	21	1.00	คัดเลือกไว้
2	0.60	คัดออก	22	1.00	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	23	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้
5	1.00	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้
6	0.60	คัดออก	26	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	27	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	28	1.00	คัดเลือกไว้
9	0.60	คัดออก	29	0.80	คัดเลือกไว้
10	0.60	คัดออก	30	0.80	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
12	0.80	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
13	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
14	1.00	คัดเลือกไว้	34	1.00	คัดเลือกไว้
15	1.00	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
16	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
17	1.00	คัดเลือกไว้	37	1.00	คัดเลือกไว้
18	1.00	คัดเลือกไว้	38	1.00	คัดเลือกไว้
19	1.00	คัดเลือกไว้	39	1.00	คัดเลือกไว้
20	1.00	คัดเลือกไว้	40	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน

ข้อ	IOC	การพิจารณา	ข้อ	IOC	การพิจารณา
1	0.60	คัดออก	19	1.00	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	20	1.00	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	22	1.00	คัดเลือกไว้
5	1.00	คัดเลือกไว้	23	1.00	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	24	0.80	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	25	0.80	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้
9	1.00	คัดเลือกไว้	27	1.00	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	28	1.00	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
13	1.00	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
14	1.00	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
15	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
16	0.60	คัดออก	34	1.00	คัดเลือกไว้
17	0.60	คัดออก	35	1.00	คัดเลือกไว้
18	0.80	คัดเลือกไว้			

ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศ
ทางบวกในห้องเรียน

ข้อ	IOC	การพิจารณา	ข้อ	IOC	การพิจารณา
1	0.60	คัดออก	24	1.00	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	27	1.00	คัดเลือกไว้
5	1.00	คัดเลือกไว้	28	1.00	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
9	1.00	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	34	0.80	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
13	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
14	0.80	คัดเลือกไว้	37	1.00	คัดเลือกไว้
15	0.80	คัดเลือกไว้	38	1.00	คัดเลือกไว้
16	0.60	คัดออก	39	1.00	คัดเลือกไว้
17	0.60	คัดออก	40	1.00	คัดเลือกไว้
18	0.60	คัดออก	41	0.60	คัดออก
19	1.00	คัดเลือกไว้	42	1.00	คัดเลือกไว้
20	0.60	คัดออก	43	1.00	คัดเลือกไว้
21	0.60	คัดออก	44	1.00	คัดเลือกไว้
22	1.00	คัดเลือกไว้	45	1.00	คัดเลือกไว้
23	1.00	คัดเลือกไว้			

ตาราง ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู

ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา	ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา
1	.653	คัดเลือกไว้	17	.603	คัดเลือกไว้
2	.356	คัดเลือกไว้	18	.416	คัดเลือกไว้
3	.712	คัดเลือกไว้	19	.607	คัดเลือกไว้
4	.562	คัดเลือกไว้	20	.450	คัดเลือกไว้
5	.043	คัดออก	21	.774	คัดเลือกไว้
6	.365	คัดเลือกไว้	22	.650	คัดเลือกไว้
7	.302	คัดเลือกไว้	23	.522	คัดเลือกไว้
8	.345	คัดเลือกไว้	24	.591	คัดเลือกไว้
9	.610	คัดเลือกไว้	25	.523	คัดเลือกไว้
10	.520	คัดเลือกไว้	26	.716	คัดเลือกไว้
11	.505	คัดเลือกไว้	27	.741	คัดเลือกไว้
12	.546	คัดเลือกไว้	28	.698	คัดเลือกไว้
13	.516	คัดเลือกไว้	29	.523	คัดเลือกไว้
14	.411	คัดเลือกไว้	30	.658	คัดเลือกไว้
15	.491	คัดเลือกไว้	31	.605	คัดเลือกไว้
16	.431	คัดเลือกไว้	32	.175	คัดออก

ตาราง ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ

ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา	ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา
1	.151	คัดออก	19	.470	คัดเลือกไว้
2	.544	คัดเลือกไว้	20	.307	คัดเลือกไว้
3	.520	คัดเลือกไว้	21	.322	คัดเลือกไว้
4	.561	คัดเลือกไว้	22	.733	คัดเลือกไว้
5	.548	คัดเลือกไว้	23	.520	คัดเลือกไว้
6	.416	คัดเลือกไว้	24	.450	คัดเลือกไว้
7	.647	คัดเลือกไว้	25	.607	คัดเลือกไว้
8	.712	คัดเลือกไว้	26	.528	คัดเลือกไว้
9	.716	คัดเลือกไว้	27	.421	คัดเลือกไว้
10	.495	คัดเลือกไว้	28	.458	คัดเลือกไว้
11	.353	คัดเลือกไว้	29	.428	คัดเลือกไว้
12	.353	คัดเลือกไว้	30	.339	คัดเลือกไว้
13	.477	คัดเลือกไว้	31	.595	คัดเลือกไว้
14	.551	คัดเลือกไว้	32	.405	คัดเลือกไว้
15	.539	คัดเลือกไว้	33	.421	คัดเลือกไว้
16	.102	คัดออก	34	.101	คัดออก
17	.210	คัดออก	35	.523	คัดเลือกไว้
18	.123	คัดออก			

ตาราง ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ของแบบสอบถามวัดวัฒนธรรมของโรงเรียน

ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา	ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา
1	.492	คัดเลือกไว้	17	.389	คัดเลือกไว้
2	.102	คัดออก	18	.389	คัดเลือกไว้
3	.567	คัดเลือกไว้	19	.410	คัดเลือกไว้
4	.571	คัดเลือกไว้	20	.321	คัดเลือกไว้
5	.480	คัดเลือกไว้	21	.369	คัดเลือกไว้
6	.541	คัดเลือกไว้	22	.387	คัดเลือกไว้
7	.651	คัดเลือกไว้	23	.439	คัดเลือกไว้
8	.658	คัดเลือกไว้	24	.423	คัดเลือกไว้
9	.587	คัดเลือกไว้	25	.521	คัดเลือกไว้
10	.658	คัดเลือกไว้	26	.213	คัดออก
11	.321	คัดเลือกไว้	27	.567	คัดเลือกไว้
12	.530	คัดเลือกไว้	28	.351	คัดเลือกไว้
13	.521	คัดเลือกไว้	29	.385	คัดเลือกไว้
14	.442	คัดเลือกไว้	30	.512	คัดเลือกไว้
15	.426	คัดเลือกไว้	31	.318	คัดเลือกไว้
16	.389	คัดเลือกไว้	32	.322	คัดเลือกไว้

ตาราง ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
ทางบวกในห้องเรียน

ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา	ข้อ	r_{xy}	การพิจารณา
1	.446	คัดเลือกไว้	20	.130	คัดออก
2	.450	คัดเลือกไว้	21	.427	คัดเลือกไว้
3	.210	คัดออก	22	.400	คัดเลือกไว้
4	.357	คัดเลือกไว้	23	.446	คัดเลือกไว้
5	.134	คัดออก	24	.495	คัดเลือกไว้
6	.106	คัดออก	25	.457	คัดเลือกไว้
7	.520	คัดเลือกไว้	26	.324	คัดเลือกไว้
8	.161	คัดออก	27	.332	คัดเลือกไว้
9	.573	คัดเลือกไว้	28	.481	คัดเลือกไว้
10	.430	คัดเลือกไว้	29	.103	คัดออก
11	.519	คัดเลือกไว้	30	.210	คัดออก
12	.406	คัดเลือกไว้	31	.357	คัดเลือกไว้
13	.517	คัดเลือกไว้	32	.316	คัดเลือกไว้
14	.454	คัดเลือกไว้	33	.336	คัดเลือกไว้
15	.335	คัดเลือกไว้	34	.389	คัดเลือกไว้
16	.384	คัดเลือกไว้	35	.348	คัดเลือกไว้
17	.421	คัดเลือกไว้	36	.105	คัดออก
18	.519	คัดเลือกไว้	37	.356	คัดเลือกไว้
19	.461	คัดเลือกไว้	38	.342	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน
ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.แบบสอบถามชุดนี้มี 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมโรงเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกใน

ห้องเรียน

3.โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามการรับรู้หรือจากประสบการณ์ในการสอนของท่าน
ที่ตรงกับความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อมูลที่ได้จะไม่
มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน

นางสาวเดือนเพ็ญ สุขสมาน

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอขอบคุณ ที่ท่านเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี
3. ท่านรับราชการครูมาเป็นเวลา.....ปี.....เดือน
4. ในห้องเรียนของท่านมีนักเรียน จำนวน.....คน
5. โรงเรียนของท่านได้รับงบประมาณจากเงินอุดหนุนรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร ในการสนับสนุนงานด้านการพัฒนาวิชาการและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ได้แก่ สื่อการเรียน การสอน เอกสารประกอบการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน ป้ายนิเทศและวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นเงินเท่าใด
 - 5.1 จากเงินอุดหนุนรัฐบาล เป็นเงิน.....บาท
 - 5.2 จากกรุงเทพมหานคร เป็นเงิน.....บาท

ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพครู ในระดับใด โดยเขียนเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามเกณฑ์ การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ					
2.อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง					
3.อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าเบื่อหน่าย					
4.อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องทำงานหนัก					

แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5.อาชีพครูเป็นอาชีพที่ไม่ได้รับความสำคัญเท่าอาชีพอื่น					
6.อาชีพครูทำให้เป็นที่เคารพ เชื้อถือของบุคคลในท้องถิ่น					
7.อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า					
8.อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องทุ่มเทและอุทิศเวลา					
9.ผู้ที่มีอาชีพครูต้องเป็นผู้ที่มีใจคอหนักแน่น และมีความอดทนสูง					
10.อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย					
11.อาชีพครูเป็นอาชีพที่ทำให้คนเป็นคนดี มีความสามารถ					
12.อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องแสวงหาความรู้อยู่เสมอ					
13.อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีอิสระ					
14.อาชีพครูเป็นอาชีพที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง					
15.อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องปรับตัวอย่างมาก ทั้งกับเพื่อนร่วมงานและกับนักเรียน					
16.อาชีพครูเป็นอาชีพสุดท้ายที่ท่านเลือก					
17.อาชีพครูเป็นงานที่ทำให้เครียดมากกว่าอาชีพอื่น					
18.อาชีพครูช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยแก่นักเรียน					
19.อาชีพครูทำให้เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
20.อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีโอกาสได้ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม					
21.อาชีพครูเป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ					
22.อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีส่วนช่วยในการพัฒนา ประเทศชาติ					
23.อาชีพครูไม่มีความเจริญก้าวหน้า					
24.อาชีพครูต้องอาศัยความมีเหตุผล					
25.อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีศักดิ์ศรี					

แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
26. ผู้ที่เป็นครูจะขาดความกระตือรือร้น					
27. อาชีพครูเหมือนอาชีพรับจ้างทั่วไปใครๆ ก็ทำได้					
28. อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีสวัสดิการดี					
29. อาชีพครูเป็นอาชีพที่ช่วยแก้ไขปัญหาลังคม					
30. อาชีพครูไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยเขียนเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ตามเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นผู้นำทางวิชาการ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นผู้นำทางวิชาการ มาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นผู้นำทางวิชาการ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นผู้นำทางวิชาการ น้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นผู้นำทางวิชาการ น้อยที่สุด

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร					
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544					
2. ผู้บริหารดำเนินการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกับ ครูผู้สอนเพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น					

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ที่มีอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ					
5. ติดตามให้ครูผู้สอนได้ตรวจสอบทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา					
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
6. จัดครูผู้สอนให้เป็นครูประจำชั้นและครูประจำวิชา โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัด					
7. กำกับ ดูแลและติดตามให้ครูทำตามแผนการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
8. จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
9. สนับสนุน และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยให้มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้					
10. สนับสนุน และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพโดยให้ไปฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้					
11. เปิดโอกาสให้ครูที่ไปฝึกอบรมนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์มาขยายผลให้กับเพื่อนครู					
12. ติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ					
ด้านกรนิเทศภายใน					
13. ผู้บริหารสำรวจปัญหาและความต้องการในด้านการนิเทศจากครูผู้สอน					

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
14. มีการวางแผนการนิเทศ มีปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นระบบ					
15. เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาด้านผู้เรียน					
16. มีการกำกับ ติดตามผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					
17. นำผลการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้					
18. ใช้เครื่องมือในการนิเทศที่มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบ ได้ เช่น ให้แบบสังเกต แบบบันทึกการนิเทศ เป็นต้น					
ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา					
19. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง					
20. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการประเมินอย่างหลากหลาย					
21. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้					
22. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์และรายงานผล การประเมินอย่างเป็นระบบ					
23. กำหนดให้มีการรายงานผลการประเมินแก่ผู้ปกครองและ ผู้เกี่ยวข้องเป็นระยะ					
24. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและ การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียน					
25. จัดอบรมหรือให้คำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง					
ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา					
26. จัดทำโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติ					

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
27. มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา					
28. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา					
29. ติดตามและประเมินผลโดยใช้วงจร PDCA					
30. มีการจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าโรงเรียนของท่านมีความเชื่อมีค่านิยม และมีการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียนอยู่ในระดับใด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ความมุ่งหมายของโรงเรียน					
1. มีการประชาสัมพันธ์ให้ครูทราบถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน เพื่อเป้าหมายในการปฏิบัติงาน					
2. มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์ของโรงเรียน					

แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมโรงเรียน (ต่อ)

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
3.โรงเรียนของท่านมีกำหนดแผนงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันอย่างชัดเจน					
การเพิ่มอำนาจ					
4.มีการกระจายอำนาจในการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม					
5.การกระจายอำนาจตามข้อ 4 ลดหลั่นตามลำดับของสายการบังคับบัญชา					
6.บุคลากรทุกคนสามารถใช้งบประมาณและทรัพยากรของโรงเรียนในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่					
การตัดสินใจ					
7.บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
8.บุคลากรทุกคนตระหนักถึงประโยชน์ของการตัดสินใจร่วมกัน					
9.มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจ					
ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน					
10.ท่านมีความรู้สึกที่ท่านเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในโรงเรียน					
11.บุคลากรทุกคนมักชื่นชมกับความสำเร็จที่ได้รับร่วมกัน					
12.ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น					
ความไว้วางใจ					
13.บุคลากรมีโอกาสเลือกปฏิบัติงานที่มีประโยชน์ต่อโรงเรียน					
14.ท่านเคยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่สำคัญของโรงเรียน					
15.บุคลากรทุกคนต่างก็ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน					
การมีคุณภาพ					
16.บุคลากรมีความสามัคคีกันในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน					

แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมโรงเรียน (ต่อ)

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
17. บุคลากรมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง					
18. มีการช่วยเหลือและส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้พัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ					
การยอมรับ					
19. บุคลากรยกย่องชมเชยในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงาน					
20. มีการยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงานว่าจะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ					
ความเอื้ออาทร					
21. บุคลากรในโรงเรียนมีความเอื้ออาทรและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่เสมอ					
22. โรงเรียนมีสวัสดิการให้แก่บุคลากร เช่น มอบของขวัญในวันคล้ายวันเกิด มีของเยี่ยมเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น					
23. บุคลากรแสดงความห่วงใยและให้กำลังใจแก่กันเมื่อเพื่อนร่วมงานมีปัญหาทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องงาน					
ความซื่อสัตย์สุจริต					
24. การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนยึดหลักคุณธรรม					
25. บุคลากรรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
26. บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งด้วยวาจาและการปฏิบัติตน					
ความหลากหลายของบุคลากร					
27. บุคลากรแต่ละคนมีศักยภาพในด้านต่างๆ แตกต่างกัน					
28. บุคลากรได้รับมอบหมายงานตามความสามารถ					
29. บุคลากรสามารถปรับตัวเข้าหากันได้					
30. ในการประชุมมีผู้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า ท่านได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศในห้องเรียนในระดับใด แล้วเขียนเครื่องหมาย \surd ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติ ตามเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง จริงที่สุด
- 4 หมายถึง จริง
- 3 หมายถึง ค่อนข้างจริง
- 2 หมายถึง ไม่จริง
- 1 หมายถึง ไม่จริงที่สุด

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ด้านกายภาพ					
1.ดูแลการจัดห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ					
2.จัดวางโต๊ะ ตู้และชั้นวางของโดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านต่าง ๆ เช่น ไม่ทำให้ห้องแคบ ไม่บังทิศทางลม เป็นต้น					
3.ปรับเปลี่ยนมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนอยู่เสมอ					
4.สำรวจสภาพห้องเรียน เช่น โต๊ะ-เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง เป็นต้น หากพบส่วนใดเสียหายหรือชำรุด ท่านจะรีบแจ้งผู้รับผิดชอบทันที					
5.ห้องเรียนของท่านมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้ดี					
6.เปลี่ยนป้ายติดประกาศ หรือป้ายนิเทศปีละ 1-2 ครั้งเท่านั้น					
7.มอบหมายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศและมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น มุมครู มุมผลงาน มุมรักการอ่าน เป็นต้น					
8.ในห้องเรียนไม่มีเครื่องประดับตกแต่งใดๆ นอกจากโต๊ะ-เก้าอี้ ตู้และชั้นวางเอกสาร					
9.ถ้าห้องเรียนมีกลิ่นอับ ท่านจะทนไปสักพักจนเกิดความเคยชิน					
ด้านจิตภาพ					
10.ผู้เรียนกระตือรือร้นและสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของท่าน					

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (ต่อ)

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
11.ให้แรงเสริมทางบวกแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม ทั้งชมเชยและให้กำลังใจ					
12.นำผลงานของผู้เรียนมาจัดตกแต่งห้องเรียน เพื่อให้เจ้าของผลงานเกิดความภาคภูมิใจ					
13.การลงโทษด้วยการตีทัณฑ์ที่ผู้เรียนทำผิด ทำให้ท่านคลายความโกรธได้เร็ว					
ด้านสังคม					
14.เปิดเรียนวันแรกท่านแนะนำตนเองแก่ผู้เรียน และให้ผู้เรียนแนะนำตนเองให้เพื่อน ๆ รู้จักด้วย					
15.ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน					
16.ท่านต้องใช้เวลาก่อนเริ่มสอนเพื่อจัดการความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเสมอ					
17.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและรู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน					
18.เมื่อผู้เรียนซักถามข้อสงสัยปัญหาในขณะที่สอน ท่านให้ความสนใจและเต็มใจตอบข้อสงสัยนั้น					
19.ในชั่วโมงสอนของท่าน ผู้เรียนมักยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน					
20.ขณะที่ทำการสอน ท่านมักต้องสั่งให้ผู้เรียนหยุดคุยอยู่เสมอ					
21.ในกิจกรรมการเรียนรู้ท่านเน้นให้ผู้เรียนแข่งขันกันมากกว่าให้ความร่วมมือกัน					
22.เมื่อผู้เรียนทำความผิดท่านจะอธิบายให้เข้าใจเสียก่อนว่าเขาทำผิดอะไรก่อนลงโทษตามข้อตกลง และเปิดโอกาสให้อธิบายเหตุผล					
23.เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในห้องเรียนท่านจะไกล่เกลี่ยและให้ความเป็นธรรมกับทุกคน					

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสรรค์สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในห้องเรียน (ต่อ)

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
24. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ					
25. นักเรียนมักทำสีหน้าเบื่อหน่ายเมื่อท่านเริ่มต้นบทเรียน หรือมอบหมายงานเมื่อจบบทเรียน					
26. ท่านให้ผู้เรียนช่วยกันค้นหาคำตอบ เมื่อมีปัญหาในการเรียน					
27. ผู้เรียนเต็มใจอาสามาช่วยเหลืองานของท่านอยู่เสมอ					
28. ผู้เรียนไม่เคยมาขอความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษาจากท่าน ทั้งปัญหาด้านการเรียนและปัญหาส่วนตัว					
29. เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมหยาบคายต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ท่านจะวางเฉยเพราะคิดว่าเป็นพฤติกรรมที่แก้ไขยาก					
30. ท่านมักลงโทษผู้เรียนที่ขัดคำสั่ง ด้วยการห้ามไม่ให้ใคร ยุ่งเกี่ยว					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเดือนเพ็ญ สุขสมาน
วันเดือนปีเกิด	24 พฤษภาคม 2507
สถานที่เกิด	อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	78/1 หมู่ 1 ตำบลบึงนาราง อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 10120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสะพาน แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2526	มัธยมศึกษา โรงเรียนองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
พ.ศ.2530	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2549	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ